D. Auguſti Quirini Rivini, P. P.

CENSURA MEDICAMENTORUM Officinalium.

LIPSIÆ,
Apud JACOBUM FRITSCH,
Anno M DCCI.

CENSURA

J. D.

Fuit procul dubio Medicina, cum naſceretur primùm, paucisſimarum herbarum ſcientia, præcipuè illarum, quæ in alimenta hominum cedebant. Ut enim ſanitatem, quantum poſſibile, integram ſervarent mortales, ante omnia diſcernere ſalubria didicerunt ab inſalubribus. Cumque deprehenderent oleribus etiam fructibusque vim ineſſe Medicamentoſam, ac inter ea quædam laxare alvum, alia eandem obſtruere, nonnulla refrigerare atquè ſic porrò, hinc cœperunt paulatim cogitare de regimine dietæ in morbis, ac poſtmodum etiam de reliquorum vegetabilium uſu. Nec enim difficile fuit à minori ad majus argumentari: quando viderunt ab iis, quæ temperatiſsima eligebant pro cibo, corpus manifeſtè alterari, rectè judicarunt idem hoc magis poſſe cætera excellentiore odore ac ſapore prædita. Urgente igitur neceſsitate tentare quævis obvia non dubitarunt; atquè ſic paulatim copiam remediorum peperit multitudo ægrotantium medentiumquè. Nam & Græci, & Arabes, Barbari omnis generis idem experti ſunt fatum; unde nec mirum eſt, tot exoticis hodie conſtare materiam Medicam, tot generoſis & ignobilibus, tot laudabilibus & illaudabilibus, poſtquam literati & illiterati à mundo condito ad hanc usquè horam congerunt, quicquid placuerit. O nos felices, quibus officinæ patent inſtructiſsimæ, ſcilicet auro gemmisquè, margaritis aliisque pretioſis refertæ, ſtercoribus etiam variisque quisquiliis onuſtæ, ut pro lubitu quisque ſibi eligere medicamentum valeat. Hæreo, an non Medicis major igno-

minia quam honor, Pharmacopœis damnum majus quam lucrum, ægrotantibus nauſea potius quam deſiderium atque fiducia inde naſcatur, quod quævis promiſcuè ſine omni judicio coacervata tam ſanctè cuſtodiantur in Apothecis.

Horrent non pauci, ac horrerent omnes, credo, quæ præparantur ac diſtribuuntur in Officinis, ſi reſcirent, quibus contaminentur lances, mortarium & reliqua utenſilia. Novi fœminas, quæ morbum ac dolorem quemcunque pati, quæ mori malint, quam vel unicum granum guttulamve unicam è pharmacopolio aſſumere, quod aliquando audiverint, es kåme allerley von armen Sündern in die Apothecke. Quid quæſo fieret, ſi & patibuli cranium cum usnea, ſi mumias ſolo aſpectu abominandas, ſi ſtercora & lotium, priapos cum teſticulis atque ſimilia ibidem præparari ac diſpenſari ad curam ægrorum intelligerent. Hanc unicè ob cauſam memini Medicum in cura ſcorbuti alioqui felicisſimum & per plures annos celeberrimum planè derelictum exoſumque fuiſſe omnibus, quod cognoſcerent eum lumbricos terreſtres quotidiano in uſu habere. Aſt viperas etiam bufonesque, ſcorpiones atque araneas quis non faſtidiat, ac nihilominus à Medicis magni nominis laudantur, medicamentis annumerata ſecretioribus.

Sed Pharmacopœorum quoque intereſt plurimum certis limitibus coërceri multitudinem Officinalium non tolerandam. Bone Deus, quantum apparatum poſtulant ſimplicia, cruda & præparata, quantum compoſita. Utque major ſit numerus vaſorum ligneorum, vitreorum, ſtanneorum, multiplicantur entia præter neceſſitatem. Quid enim obſtat, idem etiam remedium ſub varia forma repeti; en tibi radicem ari ſiccatam, en pulverem radicis ari præparatæ, en feculam rad. ari. Si Coruu Cervi deſiderus, in promptu eſt integrum & raſpatum, philoſophice non minus quam vulgari modo præparatum, vel ſaltem uſtum: ecce magiſterium CC. ut taceam gelatinam, eſſentiam, ſpiritum, ſal vol. liquorem CC. ſuccinatum &c. Uſitata hæc tamen ſunt, atque ideo jacturam hinc nullam facit Pharmacopœus. Quid ſi vero longa ſerie recenſeam integras Claſſes Medicamentorum ſub titulo Specierum, Confectionum, Rotularum, Trochiſcorum, ſuccorum inſpiſſatorum,

Extra-

Extractorum, Pilularum, è quibus vix unum vel alterum præscribitur à Medicis politioribus. Destillanda sunt ultra bis centum aquæ quotannis, sufficerent decem. Nec plures in usu Syrupi sunt, neque Conserve plures necessariæ; si autem omnes parare oporteat, verendum ne saccharum consumatur universum, quicquid naves ex insulis Fortunatis apportant. Sed ponamus, ex iis, quæ in Catalogo tria millia circiter numerantur, supervacaneas esse duas tertias, annon seriatur maxima pars impensarum? hoc ergo damnum ut aliunde resarciatur, necesse omnino est, pretia usualium plus justo augeri, majore cum detrimento ægrorum quam fructu Pharmacopolæ: utpote qui domum integram, si modo sat capax fuerit, implere atque occupare inutili copia, pluresque famulos servosque nutrire constanter debet, ne desint, qui frustra colligant, præparent, asservent atque custodiant, alio tempore iterum ejicienda.

Ecquid Medici ad hæc? redundat profectò culpa non levis in illos, quippe quorum inspectioni ac regimini cum Pharmacopæi merito subjecti sint tanquam ministri; nemo est, qui non existimet, Medicis placere, quæ non ex Officinis relegantur. Ponderemus jam, uti par est, Officinalium conditionem, & judicemus, annon pleraque in dedecus & opprobrium Medicorum coacervata videri queant. Si quis dixerit fortasse per negligentiam tolerari quæ ferenda non sunt, aut per imperitiam non discerni posse muscerdam à pipere, quid respondebimus? Enimvero non his demum dictis talia nobis in mentem veniunt. Legat, qui velit, saltem Joh. Bapt. van Helmont Pharmacopolium ac Dispensatorium modernorum, item Danielis Ludovici Pharmaciam moderno sæculo applicandam, alios lubens præstereo. Neque tamen me prorsus inanem cepisse laborem puto, si quæ nondum satis dicta sunt, repetam, clariusque demonstrem, salva conscientia, salva existimatione nostra Officinas in eo statu, qui de præsenti est, relinqui nullatenus posse.

Luculentius id apparebit postea, ubi ostendero, quamplurima in iis haberi prorsus aliena, sordida, ignobiliora, spuria, superstitiosa, ridicule præparata, incongruè mixta. De singulis agendum erit seorsim, quo magis distinctè cuncta intelligi queant. Sit ergo

Cap. I.

De

Alienis, ad Officinam Medicam haut pertinentibus.

§. 1.

Quanquam Catalogus Officinarum in rubro nil nisi medicamenta promittat, in nigro tamen occurrunt non pauca, quæ nomen iliud nequaquam merentur. Nec ego mentionem horum facerem, nisi metuendum mihi sit, ne non attendisse videar, hinc inde medicamentis, quorum censuram in me suscepi, temerè interjecta. Suppono nimirum tanquam firmum Pharmacopœi Officium in eo consistere, ut pro ægrotantibus medicamenta præparet à Medico præscripta. Quicquid ergo ad curam hominum à Medicis non adhibetur, ad officinam nullatenus pertinet.

§. 2.

Jam vero subsumo, 1. quæ *brutis* destinata sunt: *Aloë caballina, Sulphur caballinum, Unguentum ad ungulas equorum*, atque aliud *contra scabiem equorum, pulvis pro pecore, pulvis pro porcis.* Annon infra dignitatem est Pharmacopœi præparare, asservare, divendere, quæ meliore jure Officinam fabri aut stabulum hippocomi, vel ovile aut bubulci subulcive peram ornarent. Et quemadmodum artem Veterinariam exercere Medicum haud decet: ita nec risum ludibriumque istorum hominum effugere potest, qui ausit se talibus immiscere vel qualecunque lucellum inde sperare, ad quorum medelam innumera ubivis obvia expertus est quivis idiota.

§. 3.

Quid dicam 2. de *venenis*, uti sunt *Arsenicum album, flavum, rubrum, Auripigmentum, Cobaltum.* Utimur iis ad necandos glires ac mures muscasque, sed à Medico prudenti & conscientioso vix ac ne vix quidem annumerantur Medicamentis. Vidi Chirurgum castrensem, qui paucis arsenici

granis

granis loco vomitorii utebatur in cura febrium, modo felici, modo infelici cum succesſu, quod ipſe mihi faſſus eſt ingenue. Ponamus autem ſtomachum pituita plenum à tali veneno minus non nunquam lædi, anne igitur ſecurè datur? Anne licebit illud propinare omnibus promiſcuè, delicatioribus ac tenerioribus? Siquè aliquando male ceſſerit, quomodo declinabimus à nobis temeritatis notam? Conferatur D. Georg. Ern. Stahl, Prof. Hal. Obſervat. Chym. Phyſ. Med. Curioſarum Menſis quintus.

§. 4.

Ecquid 3. *Pigmenta*, ſibi volunt? *Bolus vulgaris, Creta, Ochra, Rubrica, Ærugo nativa, factitia & cryſtalliſata, Ceruſſa citrina Miniumque, Cinnabaris factitia, Plumbago, Cadmia ferrei coloris, Argentum foliatum, ſcriptorium & Muſicum, Aurum foliatum finum & bicolor*, itemque *ſcriptorium*. His adde, quæ regnum vegetabile ſubminiſtrat, *Lignum Braſilianum rubrum, purpureum luteumque, cæruleum Indicum, Lacmus, Laccam Florentinam & in rotulis, Orleanam, ſuccum cerviſpinæ*, & quæ ſub titulo *Tornaſolis* linteola ſucco heliotropii tricocci aut mori ceraſorumve tincta. Quamvis enim nonnulla horum à quibusdam in uſum Medicum aliquando vocentur; inſignis tamen vel adeo ſingularis haud exiſtit, quin alia ex Officinalibus in eorum locum ſurrogari queant citra periculum damnumve. Neque ſequitur ad quasdam Compoſitiones illa præciſe ſimplicia recipi debere, itaque hoc nomine in Officinis ſervanda eſſe. Quo enim jure Bismuthum, Magnes, Mercurius ſublimatus, ſtannum Anglicum, Zinckum, Scorpiones, Tartarus, Radix Cynogloſſæ, fructus Cacao, cum vaginiliis & frumento Indico è Catalogo ſimplicium omittuntur, cum tamen ad Magiſterium Bismuthi, Emplaſtrum ſtipticum Crollii, Mercurium dulcem, antihecticum Poterii, flores Zinci, Oleum Scorpionum, Sal fixum, ſpiritum tincturamque Tartari, Pilulas de Cynogloſſa, ſuccoladamque recipienda ſint: eodem jure omittitur Minium, ærugo, Creta &c. quanquam Emplaſtrum de Minio, Unguentum Ægyptiacum atque alia ingrediantur.

§. 5.

§. 5.

Si quis 4. *Cosmetica* etiam *Crollii* aliorumve rejiceret è Pharmacopœa, me facile consentientem haberet. Non ignoro Medicos omni tempore fuisse, qui eorum quoque curam in se susceperint; Quid? quod Chymici non minores sibi divitias ex oleo Talci quam ipso lapide Philosophorum pollicentur, siquidem fucus in aula carior quovis auro æstimatur. Infra dignitatem nihilominus Medicorum & Pharmacopœorum esse videtur, quæ apud omnes myropolas vulgo prostant, Catalogo Medicamentorum officinalium inseri: Tales sunt *panniculi bombycini rubro colore imbuti*, Italis *le Pezette*, ad tingendas genas & labia: *Talcum*, præparatum tamen ad nitorem conciliandum cuti; *Sapo Venetus & odoratus cum spongia marina*, Balneatoribus ad sordes abstergendas utilior.

§. 6.

Idem 5. de *Odoramentis* in genere judicium esto; *Pomo ambræ, Trochiscis aliptæ moschatæ, de Gallia moschata, de benzoë cum moscho, de rosis cum moscho, pro fumo cum & sine moscho, baculis fumalibus cum moscho & sine moscho, Candelis pro fumo cum moscho & sine moscho, pulveribus pro fumo cum moscho atque communibus, pro divitibus atque pauperibus* quis utitur in curis ægrotantium? Num quis ex Officina petit *pulverem Cyprium?* quem barbitonsores & qui capillo crispando & ad ornatum componendo unice operam dant, gratis fere dispergunt exiguoque pretio venditant. Non dicam seplasiarios occurrere, qui suaveolentia ex professo parant ac miscent egregia, unde singulares novique prorsus emergunt odores, cum quibus comparari veteres tritæque compositiones nullatenus possunt. Itaque nec *balsama*, prout in Officinis habentur, in magno sunt valore, si antapoplecticum excipias ac forte rutaceum, in casu necessitatis quandoque desideratum.

§. 7.

Quem vero in finem 6. *Saccharata* in tanta ferventur copia, non video. Nominantur octo ipsius *sacchari* species, *Canariense, candum album & rubrum, farinaceum, Molitense, pe-*

midi-

nidium, rubeum, Thomæum; cur non additur ambratum? revera elegans. Sed fortassis unum instar omnium esse poterit. Hem! *Confectorum* seriem, *Rad. Acori, Amygdalarum dulcium, Anisi, corticum Aurantiorum, atque Citri* &c. aut si *candisata* mavis, ecce *radicem eandem Acori, fructus Amygdalarum dulc. Cortices aurantiorum ac citri* &c. Si vero succulenta magis palato arrident, *en Radicem Acori conditam, cort. Aurant. Citrique* atque similia plura. Nec desunt *Rotulæ aromaticæ cum moscho, rosatæ cum & sine moscho, è berberum succo, diambræ, dianthos* atque sic porro: item *Morsuli è berberum succo, è citro, è Cydoniis cum speciebus & fructibus, Imperatoris cum fructibus. En panem Cæsareum, Martiumque simplicem atque compositum cum speciebus.* Est & *Succolada* in promptu. Dolendum saltem plerosque homines nauseare delitias pharmacopœorum, juxta proverbium ab Helmontio allegatum: tolle istud, nam Apothecæ odorem habet; alioqui mundus non difficulter careret cupedinariis circa bellaria illa & saccharatas confecturas occupatis; careret quoque cauponibus aquariis, Thee, Coffee ac Succoladæ potum otiosæ plebi ministrantibus.

§. 8.

Crediderim autem in gratiam puerorum dulcia illa præparari; quid igitur Viris loco saccharatorum exhibebimus? procul dubio, quæ 7. commemoranda veniunt, *sale acetoque condita*, majori appetitui excitando idonea. Hujus generis sunt *Cappares in aceto vel cum sale, Citri flores in aceto, Limones cum sale, Olivæ cum sale.* Cur non adjiciunt Cucumeres acidos cum halece, aut Brassicam muriaticam cum botulo probe salito ac piperato? Extra jocum. In oppidulo, ubi Pharmacopœi labores reditusque parciores sunt, nil vetat eum Chartas lusorias etiam, tabacumque cum fistulis ad fumigandum factis venundare, præsertim deficientibus tabernariis: ast in Urbe nobili, mercatoria, imperiali, regia, tale quid fieri non cernimus. Saltim Catalogo Medicamentorum inseri nequeunt.

§. 9.

Verum occurrunt adhuc plura §. quæ *ad usus domesticos mechanicosque* magis quam formulas remediorum quadrant. *Cera Hispanica, rubra & viridis ad* sigillandum apta est: *arborea* hortulanis utilior: *Pix navalis* victoribus & naupegis, *Colophonia* fidicinibus, *Ichthyocolla* vino clarificando œnopolis, arculariis ad glutinandum commoda. *Tripolis, Smiris, Pumex, & Alumen scissile* ad polienda metalla, vitra gemmasque optima artificibus perquam necessaria: sicuti *Gypsum* & *Calx viva* cæmentariis fabrisque murariis. At quorsum referam *sulphur citrinum* atque *vivum, mineram antimonii atque mercurii?* Quamdiu enim suppetunt flores sulphuris, non adeo pretiosi, possumus carere sulphure citrino ac vivo. Nec mineris antimonii mercuriive utimur in medicamentis, sed præparatis ex antimonio, & cinnabari nativa.

§. 10.

Ut itaque in summam hactenus recensita contrahamus, concludimus ita: Quæcunque ad curam hominum ægrotantium non adhibentur, ea tanquam aliena è Catalogo Medicamentorum officinalium ejicienda sunt: Atqui brutis destinata remedia, Venena, Pigmenta, Cosmetica, Odoramenta, Saccharata, sale acetoque condita, & quæ in usus alios domesticos mechanicosve asservantur, non adhibentur ad curam hominum ægrotantium. Ergo tanquam aliena è Catalogo Medicamentorum Officinalium ejicienda sunt.

CAP. II.

De

Sordidis ac nauseosis, quæ nomen Medicamentorum non merentur.

§. 1.

SI afflicto afflictio addenda non est, pessime agunt omnino, qui ut opem ferant ægris, indiscriminatim quicquid in manus venerit, sordida ac nauseosa maximè propinant. Et quem-

admo-

admodum hac ratione miseri ab usu Medicamentorum deterrentur, nec facile ullum levamen sentiunt ab his quæ abhorret natura: ita profecto Artem optimam ac se ipsum prostituit, & contemptui ac ludibrio vulgi exponit, qui non veretur in tanta egregiorum remediorum abundantia exhibere turpia quævis, fœtore cadaveroso atque stercoreo molesta, sapore summe nauseoso ingrata, tota substantia homini, etiam minus delicato, ac vel solo nomine, abominanda.

§. 2.

Ponamus enim iis qualemcunque medendi vim inesse, ergone porrigenda sunt ægrotantibus? non putarim. Medicum certe insignis arguit simplicitatis, si forte mutare nolit, quæ Veteribus in defectu meliorum usitata fuerunt. Sed minus prudens doctusve judicabitur, si loco hujusmodi nauseosorum substituere alia longe gratiora nesciat. Quasi vero specifica virtus adversus morbum quendam uni tantum rei à Creatore benignissimo concessa sit, qui potius hominis gratia condidit omnia, ut in casu necessitatis quoque reperiret undique terrarum, quibus succurreret suæ miseriæ. Videlicet ægritudo nulla est, ad cujus medelam non innumera dentur remedia; nostra proinde culpa i. e. ignavia nostra relinquuntur quamplurima, optima etiam inexperta: sed excusationem fortasis prætendere possumus, quandocunque nullus medicamentorum defectus adest; si vero in quodam morbi genere non nisi ejusmodi sordida prostent, graviter peccat qui definit alia tentare aut saltem quærere apud Autores, usque dum repertum fuerit dignum aliquod gratumque medicamentum.

§. 3.

Inter ea quæ abhorremus natura, extra dubium 1. *Mumia* est cum omnibus è corpore humano desumtis, quorum nihilominus ingens numerus in officinis habetur. Est locus in Ægypto aliquot leucis à ruderibus Memphis distans, unde funera illa medicata, juxta relationem ocularis testis Breuningii,

gii, Itinerar. Orient. pag. 158. & Petri de Valle pag. 103. erui ex arena & apportari ad nos solent. Quo morbi genere interierint, peste an veneno, incertum est; nec refert quo pacto servata fuerint, Aloë Myrrhaque, an resina cedria, vel asphalto. Inter rariora tamen officinarum custodiuntur sanctè: ac miscentur non modo in substantia cum aliis pro pulvere contra casum, & Athanasia magna & emplastro Apostolico, de Betonica, Crolliique stiptico; sed & paratur exinde quædam Essentia Mumiæ veræ, vel extractum, quod inter alia etiam Laudanum opiatum Quercetani Majus ingreditur. Cui bono? lege Renodæi Dispensatorium.

§. 4.

Verum qui Mumiam non odit, amet *piguedinem humanam cum medulla ossium, secundinam primipare* atque hinc paratum *Spiritum:* vel etiam *Spiritum & Aquam cerebri humani, Spiritum & Sal vol. sanguinis, urinæ, cranii humani, ol. cranii hum. gelatinam cran. hum.* & in forma pulveris *cranium patibuli, præparatum & ustum, magisterium cranii humani, ossa microcosmi præparata & usta.* Nec *cingulum è corio humano* displiceat: per me licet. Anthropophagia Scytharum, Americanorum & reliquarum crudelissimarum gentium damnatur ab omnibus; quis credat moratiores adeo immanes, ut è manu carnificis (non dicam Anatomici) turpilucricupidi repetant furum latronumque viscera, cadavera. Certè canis canem vix unquam degustat mortuum, &, quod magis miratus sum, cor etiam coctum non attingit: Quid vero nos impellit, ut ferociores ipsis videamur bestiis? Annon alia in promptu sunt, quæ vicem jam enarratorum supplere valeant? Annon balsamica, sanguinem congrumatum resolventia, juvantia partum, cephalica & antepileptica, cornua & ossa sufficienter, imo abundanter collecta extant in Pharmacopoliis? Quid opus est dilaniari hominem, assari & concoqui?

§. 5.

Atqui alia quoque animalia 2. commemoranda hic loci

ci sunt, insecta præcipue, *Viperæ ac Serpentes, Lumbrici, Busones, Scinci marini, Scorpiones, Millepedes, Cochenilia, Apes, aranea cum telis:* quæ partim integra, partim aliis immixta variisque modis præparata in usum trahuntur. *Spinæ viperarum earumque Magisterium, Sal vol. trochisci de vipera, exuviæ serpentum, oleum, Essentia, Spiritus & Sal vol. lumbricorum terrestrium,* & pulvis eorum in *pulvere ad lac augendum D. Michaelis, oleum scorpionum simplex & compositum &c.* Quæ vero temeritas est, medicamentis annumerare, ac non tantum exterius applicare corpori, sed interno etiam usu commendare ægroque propinare, quorum contactum omnes fugimus, dum vivunt, tanquam venenata vel nobis etiam exosa; siquidem nec post mortem arefacta oculis, naribus, linguæ arridere possunt.

§. 6.

Ejusdem dignitatis sunt 3. brutorum viscera & partes plerumque putridæ ac verminosæ: *Pelliculæ ventriculi gallinarum, Lupi epar, ventriculus & intestina, Vulpis pulmones & lingua, Vituli pulmones;* & quæ parantur ex his, *aqua pulm. vituli cum succ. Mynsi. lohoch de pulmone vulpis* &c: Si ventriculus ventriculum sanat: si quid jecur comestum in morbis epatis, si quid pulmones valent in affectibus pectoris, satius erit præparare illos in Culina quam Officina. Sed pudet me fateri publicè, quod tam multi reperiantur inter Medicos, eruditos etiam, qui nescio quas vires specificas in ejusmodi quisquiliis latitare putant, cum tamen omnis illarum Virtus omnino manifesta sit. In membranosis partibus, ventriculis vel intestinis hærere magnam partem substantiæ glutinosæ, quæ acriores humores invisçare valeat, neminem fugit. Prodesse Phthisicis atque tussientibus mucilaginosa & gummosa vel gelatinosa quis dubitat? ita enim semina Gossypii, Altheæ, Cydoniorum, gummi Arab. & Tragacantha in pulvere Haly contra Phthisin, item decoctum & gelatina eboris vel CC. ad temperandam humorum acrimoniam utilissimè adhibentur tota die. In Ictero & Je-

coris affectibus amara laudantur ab omnibus. Fortasſis portio bilis, quæ in ductibus epatis ſupereſt, fortasſis abſinthium in quo aſſervatur aut Myrrha ex conſilio Zvvelferi admixta inter præparandum id præſtat, ſi modo quid epar lupi valet. Ita ſolent canibus corviſque invidendam eripere prædam, & à lanionibus, venatoribus ac Carnificibus redimere indigno pretio, quod alioqui penitus inutile foret.

§. 7.

Quid impedit quo minus 4. huc referamus *Hirci Cervique* vel *Aſini ſanguinem?* quorſum *Coagulum Leporis, hædique? fel lucii piſcis, perdicis, tauri,* & rariorem *Calculum fellis bovis?* Ecquid opus eſt *pinguedine canis & equorum jubæ* in tanta meliorum minusque nauſeoſorum multitudine? quaſi vero ad grumos ſanguinis reſolvendos, ad ſudorem movendum, ad ſedandos maniacorum furores, vel inſultus epilepticos atque ſic porro, innumera non proſtent medicamenta, & quidem egregia, prorſus inculpata. Siccine meremur gratioſorum Medicorum honores ac dignitatem? quando miſeros putido ſolamur auxilio. Et quanquam ab hujusmodi remediis interdum aliquod in ægros commodum redundet, nondum tamen ſequitur, ideo illa porrigenda eſſe; quod enim Medicaſtro licet, non ſtatim ingenuum decet Medicum, cujus Officium eſt non modo ægrotantes curare, ſed quantum poſſibile cito, tuto ac etiam jucunde curare, ſi quidem prudentis nomen tueri cupit.

§. 8.

Annon 5. cum regulis honeſti pugnat, *Priapis Teſticulisque* pharmacopolium exornari, qualia citra pudorem nemo alias attingit, ac ne quidem nominat. Ut tamen varietas delectet, aſſervatur *Priapus* alius *Cervi,* alius *Ceti,* alius *Tauri,* alius *Vulpis;* quanquam inter alimenta occurrant longe gratiora, ova ſorbilia, cochleæ atque oſtreæ cum gelatinis optime ſapidis, quæ augere ſperma & humores acres temperare ſuo glutine, in priapis unicè quæſito, valeant. Quodſi vero ex Officina tale quid nihilominus præſcribendum eſt, reſarcire jacturam merito

rito rejectorum priaporum licebit non difficulter, si modo radices Satyrionis, tragacanthum cum cæteris §. 6. laudatis seminibus, radicibus aliisque mucilaginosis & lacteſcentibus concretis adhibere velimus. Potius miror, quamobrem in Collectione *teſticulorum* tam parci, ſolisque *apri* teſtibus contenti ſint pharmacopœi, cum tamen à multis etiam equi, cervi, leporis atque galli coleos mirum in modum extolli, latere neminem queat. Interim ſub erroneo nomine teſticulorum Caſtoris aſſervatur *Caſtorium:* quod ſane mulierculis, quibus ſvaveolentia diſplicent, negare nolim: ſi modo Medici politiores non adeo delectentur ejusmodi ſordibus. Sit ita, egregie fœtere, necare vermes, expellere omnis generis exanthemata, pollere facultatibus nervinis ac uterinis, quid tum poſtea? Non deſunt alia, etiamſi Caſtoreo carerent Officinæ. Quid de Galbano, Aſa fœtida, & Sagapeno vobis videtur? & quæ parantur ex fuligine, ſuccino atque ſimilibus nihilo ignobiliora: ut Salia vol. taceam cum oleis empyreumaticis, in ſpecie camphoram & petroleum, quæ inſtar omnium eſſe poſſunt.

§ 9.

Jam vero Crabrones irritabo, ad minimum ſcarabæos ſi 6. ſtercora, temere illata, ex Officinis Medicis relegari ac in perpetuum excludi velim. Quis citra indignationem ferat *ſtercus canis*, quod al as calceis è pavimento propellere, aut per errorem calcaſſe piget. Aſt, inquis, album eligitur, nempe canis oſſa rodentis. Pudeat! annon jam in promptu ſunt oſſa variis modis præparata, quibus in cura febrium, etiam vulneratorum, in Dyſenteria, Colica &c. utimur optimo cum ſucceſſu. Numquidà CC. uſto aut ſi mavis philoſophice calcinato differunt oſſea illa excrementa, ſi ſtercoreum fœtorem nolis deſiderare? Hunc vero extra controverſiam optat, qui aquam vulnerariam Strehlenſium ex eo per deſtillationem elicit. Quis non cinnabarim nativam, ſuccinum atque alia plura præferat *ſtercori pavonum*, quando vertigo aut Epilepſia medelam poſcit. Cur in Angina recipitur *nidus Hirundinum* probe fœdatus, cum limum

mum terramque omnem insigniter extinguere inflammationes & refrigerare, lippis & tonsoribus, non dicam Mulomedicis, notissimum sit. Quem in finem paratur *Sal fimi Columbini*?

Oesypa quid redolent, quamvis mittantur Athenis? ait Ovidius. Scilicet ut ovium stercus referant, colligenda est ad illorum præparationem *lana succida* è feminis potissimum, eaque non lota. Adeone tantam in stercore spem atque fiduciam collocare juvat? Id vero durius dictum poterat videri: mutentur exosa ista nomina, res ipsa fortasse minus odiosa erit. Qui stercus nominat, etiamsi ambram vel zibethum spiret, nauseam movet inevitabilem: ast œsypum vel album græcum quis non toleret facilius? Id procul dubio habuerunt in animo, qui *aquam omnium florum* appellarunt, ex recenti vaccarum stercore destillatam. Nondum tamen se satis liberarunt ab omni culpa: saltim ignorantiæ turpis notam vix ac ne vix quidem à se declinare potest, qui plus fidit bovis cerebro quam ingenio proprio aut arti suæ, in eligendis herbis refrigerantibus vel emollientibus.

§. 10.

Apage indoctum ac rude pecus! Stercus & urina illorum sint fercula digna, qui Arti Medicæ nobilissimæ aspergere istam labem non dubitarunt, nunquam iterum eluendam: qui lolium tritico miscuerunt cacodæmonem imitaturi, h. e. quævis turpia, obscœna, sordida laudatissimis adjecerunt medicamentis, cum tamen Altissimus è terra produxerit pro immensa bonitate sua copiam à viro prudenti nullatenus contemnendorum. Annon justam cavillandi ansam Calumniatoribus suppeditant, me judice, indigni, quorum nomina in Ordine Medicorum Gratiosissimo tolerentur. Itane Artem optimam, prorsus Divinam, conspurcare, ludibrioque omnium exponi fas est? Non putarim. Quapropter nec materiæ huic tractandæ diutius inhærere mihi est volupe. Colligo sic potius: Quæcunque nauseam inevitabilem ægris creant, Medicosque simplicitatis, imperitiæ vel socordiæ arguunt, ea nomen medicamentorum

torum haud merentur. Atqui ſordida illa, Mumia & quæ deſumuntur ex Cadavere humano, inſecta plus minus venenata, brutorum viſcera, partesque aliæ putridæ ac verminoſæ, pudenda potiſſimum atque ſtercora, cum omnibus inde paratis, ægris nauſeam creant inevitabilem, Medicosque ſimplicitatis, imperitiæ vel ſocordiæ arguunt. Ergo Sordida illa nomen Medicamentorum haud merentur.

CAP. III.

De *Ignobilioribus & indignis quæ aſſerventur in Pharmacopolio.*

§. 1.

QVanquam nihil tam abjectum ac ignobile ſit, quod non aliquando, poſitis nimirum certis circumſtantiis, egregie prodeſſe valeat; nihilominus ad Prudentiam Medici pertinere arbitror, ut hoc etiam in paſſu electio inſtituatur debita; alioqui fieri poteſt facillime, ut ex contemptu medicamentorum adeo vulgarium vilisſimorumque omnis in medentem & medicinam fiducia pereat, non ſine præſentaneo & inſigni ægrorum damno: Sed ignobiliora occurrunt varii generis, quædam pretio, aliqua virtute, atque alia uſu minus celebria. Ratione pretii ſpernuntur communiter viliora, quibus vel nullum vel exiguum ſtatui pretium poteſt. Ratione Virtutis reſpuimus merito exoleta, corrupta & potiſſimum virulenta. Ratione uſus videtur minus conſultum Officinam onerare inuſitatis atque ſuperfluis, ubi non deſunt meliora frequenti conſtantique uſu nobilitata. Verum laboris haud pœnitebit, ſi pauliſper diſcutere velimus, quæ in pharmacopoliis coacervata huc pertinent.

§. 2.

Etenim 1. videmus curioſe aſſervari alias *rejectanea*. *Ungulas equi* ante fabri officinam, *Aſini* è loco cadaveribus deſti-

nato colligendas: *Cornua pilosque hirci, pilos leporis, pennas perdicis, testas ovorum*, non dicam *Ostrearum & Conchārum*: putamina *Castanearum & nucum juglandium*: *nucleos Cerasorum, Dactylorum, Mespilorum*: *carillos Berberum Rosæque sylvestris*: *semina Citri, Limonum & Aurantiorum*: item viliſſima hæc, ubivis obvia: *Lenticulas paluſtres, Herbam equiſeti, folia Quercus, Tiliæ, Hederæ, Salicis, Fraxini, Pruni sylv. Mori, Corni, Perſicorum, Ribium, Meſpilorum, Cydoniorum, Vitis, Buxi, folia & ſummitates Lupuli, folia & Cortices betulæ atque juglandis arboris, Glandes quernas, porcorum pabulum, cum ſuis cupulis.* Hæc & ſimilia, ſiquidem hortus, arvum, ſylva vel hortulus pene omnis fert, ut gratis etiam in magna quantitate haberi queant, mallem ad minimum in Catalogo Medicamentorum officinalium omitti, ne male audiant & Pharmacopœus & Medicus; hidnam quæ putatur tam vulgaria æſtimando parum ſapere ultra tritiſſima empyricorum rhizotomi vel anicularum experimenta: ille videtur omnes congerere quiſquilias, ſaltim ut hidrum exinde majus reportet.

§. 3.

Nec diſſimilis erit 2. de *domeſticis* & culinam quotidie ingredientibus ſententia. Numquis à pharmacopola poſtulat *Lactucam, Endiviam, Scariolam, Acetoſam vulg. aut hiſpanicam, Petroſelinum, Cerefolium, Feniculum, Anethum, Lepidium, Cochleariam, Naſturtium aquat.* & *hortenſe*, quippe quæ in acetariis & embammatibus aliisque modis à Coquo præparata omnibus magis arrident. Quem non delectant *radices Paſtinacæ, Piſtacia & Pineæ?* item *Pruna, fructusque roſæ ſylveſtris*, quæ inter alimenta ſolent apponi haud raro: quemadmodum *Avellanæ, Lampertianæ* præſertim, *Nucesque aquaticæ, Ficus hiſpan. & Maſſilienſes, Dactyli, Amygdalæ dulces imprimis Ambroſinæ cum paſſulis* inter bellaria. Quis non pulmenta *ex Amylo vel Oryza Miliove* aut juſcula ex Lentibus, Hordeo & Avena juxta leges cibarias parata lubentius ſumat? quam ſecundum regulas artis pharmaceuticæ confectas *priſanas* aut *decoctum Divi Ambroſii*,

brosi, vel hordei simplex atque compositum. Si Brassica tam eximiæ facultates sunt, ut hac medicina teste Plinio, sexcentum annis servatus sit Populus Romanus absq; Medicis, cur non relinquimus eandem inter alimenta medicamento sa? Certe dubium est, an officinarum *Lohoch s. eclegma de caulibus* æque salutare sit, *Cancris fluviatilibus* decenter coctis cedunt & *lohoch & butyrum* inde confectum. Qui semel gelatinam, quam hodie coquus etiam ex ichthyocolla selectiore parare solet svaveolentem, egregie coloratam sapidamque degustavit, ei nunquam placere poterit *Gelatina CC. vel Eboris, nedum Cranii humani. Butyrum majale* tempore verno nec pauperum negatur mensæ, nemini non gratum quamdiu recens fuerit: postmodum vero amittit omnem gratiam etiamsi stannea pyxide argentea ve servetur. Nimirum ægre ferunt pinguia ætatem, atque ideo satius est ex culina quam officina petere *medullam Vituli, Tauri, Cervi, pinguedinem Agni, Leporis, Apri, Porci, Anseris, Anatis domestica ac sylvestris, Gallinæ, Caponis & Anguillæ*, si quis tentare illarum vires velit.

§ 4.

Videamus igitur quæ *ignobiliora* sunt virtute, ac inter ea 3. commemoranda exoleta, odore scil. sapore ac virtute prædita. Quo ipso tamen non rejicio simpliciter inodora & insipida: sed quæ vires suas amittunt atque sic exolescunt dum siccantur & asservantur. e. g. *Radix Armoraciæ vel raphani rustici* prout è terra eruitur & quamdiu succulenta est, saporem habet acrem, antiscorbuticum, summe diureticum, *Rad. & herba Ranunculi* etiam vesicas excitat, *Herba Acetosellæ* cum sibi similibus acidum sapit non ingratum, quemadmodum *Cochlearia, Nasturtium &c.* jamjam oleribus annumerata se sapore suo commendant, quamdiu virent. Sicca nullius pretii sunt. Annon igitur satius foret, ea ex officinis Medicorum dimitti. Nam & hoc pacto felicius in cura morborum progredi poterit Medicus, si præter medicamenta officinalia

v.g. in Cura ſcorbuti habeat nihilo ignobiliora, cibis intermiſcenda, quæ citra nauſeam copioſe crebriusq; omnes aſſumunt. Si *Myrobalani* quicquam valent, *Chebulæ* nempe, *Citrinæ*, *Bellyricæ*, *Indæ ac Emblicæ*, tanquam pruna purgantia, quod tamen parum eſt, niſi melle, ſucco pomorum dulcium aut fortioribus etiam excitentur, longe potiora erunt pruna noſtratium cerea & aſinina, utpote de quibus certi ſumus, quod alvum cieant. Hanc nimirum ob cauſam à magiſtratu loci hujus quotannis edicto prohibentur publico, ne quis illa venum exponat, quoniam compertum eſt dyſenteriam haud raro naſci ab immoderato eorum uſu, quem tamen evitare non licet, ſiquidem uno vel altero nummo emuntur plura, quam ſtomachus ferre valet ſanitate illæſa. Quapropter miror ea loco Myrobalanorum in officinas non recipi; etenim hoc pacto definiri juſta doſis, & declinari facillime hypercatharſis poſſet.

§. 5.

Quod ſi vero exoleta illa, utpote viribus orbata, tolerati nequeunt, quid fiet 4. de *Corruptibilibus* ſive iis, quæ brevi temporis ſpatio rancorem, ſitum aliudque vitium non tolerandum contrahunt. Id §. 3. monui pinguibus accidere, quod non modo de *butyro, medulla & axungiis*, ſed & *de ſeminibus oleoſis atque oleis expreſſis* intelligendum eſt; exempli loco ſint *pineæ*, *amygdalaque* tum quoque allegatæ, quibus nunc addere licebit *oleum commune & ſperma ceti*, ut vulgo dicitur, cum omnibus inde compoſitis, qualia ſunt *Pulvis Haly contra Phthiſim*, *pulv. contra Calculum Auguſtanorum*, *unguentum potabile rubrum & viride*. Sed de mixtorum vitiis poſtmodum plura: hic loci contentus ero ſimplicibus. Atque inter hæc ipſa videntur fructus præ cœteris corruptioni obnoxii; *Ficus*, *Dactyli & Ceratonia* vermiculantur facillime: *Aurantiorum acidorum & dulcium*, *Citri*, *Limonum*, *Granatorum poma* putreſcunt citius. Quamcunque vero diligentiam adhibeas in conſervandis horum ſuccis, per ſulphurationem laguncularum, per o-

lei

lei velceræ infusionem; nihil agis; paucos intra dies à pristina & naturali gratia multum remittit sapor: quod itidem accidere solet *succo berberum, ribisumque*, ac multo magis qui dulciores, aquosiores, ac minus acidi sunt, *succo Betulæ, Rosarum, Semper vivi, Rubi id. Fragorum, Mororum, Pomorum borsdorff: Cerasorum, Cydoniorum.* Ut de omphacio s. immaturo uvarum succo nihil dicam. Salva igitur conscientia hos quoque succos cum fructibus suis ex officina ejicere possumus, liberum relinquentes Pharmacopœo, si à quoquam tale quid præscribatur, ut habita ratione temporis vel ab hortulanis, vel institoribus exoticorum fructuum, hic Lipsiæ Italis, defectum suppleat. Neque id vitio cuiquam verti potest, cum nullatenus teneatur facile parabilia & aliunde melius impetranda in promtu habere, alioquin etiam vinum, lac, serum lactis, ova, crustam panis & alia innumera suo inserere Catalogo deberet.

§. 6.

Cur vero tolerantur s. *virulenta* & manifeste nobis infensa? Haud vereor id pronunciare de *lapide Armeno & Lazuli*, qui veram Cupri mineram in se continent, eo copiosiorem, quo plus cœrulei coloris habent. Evertunt autem ac erodunt stomachum pro more venereorum; ideoque lavantur multoties, ut acrimoniam & vim exurendi amittant, atque sic melancholicis ac maniacis propinari queant. Enimvero ponamus in morbo desperato illorum usum aliquando innoxium fuisse; ponamus etiam inter purgantia Lazuli convenientissimum esse ratione substantiæ lapidosæ, quæ acidum in hujusmodi affectibus peccans insimul destruat: ergone vim habet exhilarandi, aut Cordialem, promiscue omnibus laudandam, quando per accidens quosdam juvat, humores præcipitando & exturbando acres: Occultatur autem Lazuli epithymo, polypodio, stœchade, spica Indica, succo eupatorii apiique *in pilulis Indis Haly*: epithymo, polypodio, aniso ac endiviæ succo in *pilulis de lapide cyaneo Mesue*; epithymo, aniso, fœniculo, mastiche fœniculique

que succo *in pilulis de 5. Myrobalanorum generibus Nicolai Alexandrini*: *In Electuario Diasenn. ejusdem Nicolai* idem Lazuli temperatur cum bolo (rectius quam lapide juxta græcum Codicem:) Armena, avellanis, saccharo, cinnamomo, spica Ind. Sem. ocimi, folio Indo, croco, fl. rosmarini, melle despumato & aromatibus omnis generis: atque ita fortasis nihil ageret in minore dosi, nisi stimulus ex colocynthide, scammonæo vel helleboro adjiceretur. Ast in *confectionem Alkermes* recipi eundem tanquam corroborans, ridiculum est, certe absonum: vide Casp. Hofmanni Paralipom. Offic. Cap. 76. Quid valeat *Tinctura Lap. Lazuli* & quæ huic affinis *est luna carulea*, nemo non intelligit, cui cupri natura quadantenus perspecta est. Ad virulenta referri ex vegetabili regno possunt *radix & semina esula, semen Ricini cumprimis nigri*, vulgo *granatilli, nux vomica* & *Anacardium*, quod præter omne meritum suum ad imitationem Lazuli commendatur tanquam analepticum. In affectibus Capitis Cordisque, imprimis usitata est *Confectio Anacardina & mel anacardinum*; sed audiamus Joh. Jonstonum Lib. 2. de Arb. p. 157. Melligo Anacardiorum exulcerat, inflammat, & sanguinem adurit; eodemque tota India pro caustico utitur. Atque ego (verba sunt Foresti Lib. IX. obs. 23. in scholiis:) in ea sententia fui semper & hærere constitui, nusquam experiri infamia, quum meliorum Copia suppetat. Quandoquidem temerarium & insignis stultitiæ argumentum est, in ancipiti medicamine periculum facere, cum id nulla cogat necessitas.

§. 7.

Porro ignobiliora 6. sunt plurima vel omnino *inutilia vel inusitata* etiam. Annus labitur priusquam ex Officina quis appetat *Radices Allii & Porri, Agrimoniæ, Amaræ dulcis, Aquilegiæ, armoraciæ sylvestris, artemisiæ, asparagi, Chelidonii minoris, Cucumeris asinini, Cyclaminis, Graminis, Hyoscyami, Quinquefolii, Plantaginis Maj. & min. Sqammariæ, Verbenæ, Ulmariæ aut Lignum Aspalati, Buxi, Cypressi, Cydoniorum, vel Cortices berberum,*

Lau-

Laureolæ, Frangulæ, Sambuci atque Tiliæ, radicis Fraxini, Mori, Quercus: vel *Herbas amaradulcis, Amaranthi, Anonidis, Bardanæ, Bistortæ, Borraginis, Buglossi, Lavendulæ, Cannabis, Cardiacæ, Cardui Mariæ, Caryophyllatæ, Citerbitæ, Convolvuli, Cotulæ, Fabariæ, Cucumeris asinini, Enulæ, Filicis, filiculæ, flammulæ Jovis, Geraniimalvatici, moschati & Rupertiani, Gallii, Gnaphalii, Lapathi acuti, Lysimachiæ purp. Lunariæ, Melampyri, Succisæ, Nummulariæ, Nymphææ, Ophioglossi, Persicariæ, Polygoni, Saponariæ, Scropulariæ, Stœchadis citrinæ, Taraxaci, sedi vermicularis, Umbilici veneris, Vulvariæ; item folia Cupressi, Ebuli, Veratri albi, Ficus, Mezerei, Myrtillorum, Oleæ, Ricini, Tamarisci; pariter Flores paniculæ albæ, Fumariæ, Jaceæ, Lupuli, Petasitidis, Saxifragiæ, Siliginis, Stœchad. citrinæ: Fructus cornorum ex siccatorum, ribium, sorborum, Hedicracabi, baccas & semen asparagi, solani ac Rusci, Ebuli, hederæ arboreæ, Laureolæ & ipsam nucem Indicam; semina Cerasolii, Ciceris albi, Cichorei, Cochlearia, Colocynthidis, Eryssimi, Ervi, Galegæ, Genistæ, Hyperici, Hyssopi, Majoranæ, Melissæ, Mercurialis, Nicotianæ, Pastinacæ, Persoliatæ, Polygoni, Portulacæ, Raphani, Rosmarini, Sanguinariæ, Saxifragiæ, Spinachiæ, Thlaspi Cret. & vulg.* Si ad præparata respiciamus, cui bono *cineres Apum, Cicaniæ, Corvi, Noctuæ, Picarum, Reguli, Erinacei, Talpæ, Leporis marini: ejusque pilorum, Equi pilorum?* &c. *tot aquæ destillatæ, folia sicca, Extracta, pilulæ, antidota*, quorum omnium ne decima quidem pars in usu est? sed de his Cap. 6. & 7. dicendum erit.

§. 8.

Merentur igitur 7. *superfluæ* quoque lituram, nam & hæc ignobiliora sunt in respectu meliorum, quæ in Officinis prostant. Numquis utitur *integris mandibulis lucii piscis, Lapidibus Cancr. & percarum, matre perlorum vel Corallina, fragmentis coralliorum, Alabastro, Crystallo montana, lap. nephritico, fulminaris judaico, hematite, Tutia, Nihili, Opio, Scammonio, Vitriolo albo aliisque* innumeris, quamdiu *cruda* sunt; annon sufficeret nominasse pulverisata vel præparata? Eccur deteriora simul

mul cum electis asservantur? v. g. *Tragacantha, Thus, Myrrha communis*, i. e. sordida & impura; Si *Cardamomum Maj.* ignobilius est minore, & *Galanga Major* minore, *Santalum rubrum atque album* flavo, *Mentastrum* Mentha, *Papaver nigrum* albo, *Cassia lignea* h. e. Cinnamomum sylvestre Zeylanico; *Nux moschata mas* rotundiore fœmina, cui non negligimus ea servatis optimis? Undecunque afferatur *Thymiama*, plerumque fatuum, siquidem juxta Bauhinum Lib. IX. p. 342. cortex arboris est styraciflua, dignum haud censeo, cui locum in Pharmacopœa demus, quamdiu styrax liquida & sicca tolerabili emitur pretio. Eum vero stultissimum jure dixeris, qui *Lignum lentisci*, communiter verminosum, rarum tamen, eligat præ mastiche, matris ingloriæ prole pulcherrima. Qui nunquam observavit in terra Goldbergensi dulcedinem quasi lacteam, ei haud placere poterit *bolus alba*, præsertim *bohemica*, nobis usitata, cui sapor magis argillaceus inest & ingratus.

§. 9.

Hæreo, annon ad superflua pertineant *equipollentia* illa, quando duo vel tria aut etiam plura pro eadem intentione asservantur, quorum tamen facultates nihil inter se differunt, aut certe modicum. e. g. *amygdalæ ambrosinæ* non nisi magnitudine discrepant *à dulcibus* reliquis minoribus: *Folia Betæ rubræ & albæ* colore tantum. Quid juvat seorsim repositisse radicem *Doronici Romani & Austriaci, semen Lactucæ comm. & Italicæ, Crocum Orientalem & Austriacum, Viscum quernum, tiliaceum & Corylinum, piper nigrum, album & longum.* Aut enim virtute paria sunt aut imparia; si paria, perinde pharmacopœo erit, quodnam sub nomine Doronici, Lactucæ, Croci, Visci, Piperis præscribat Medicus: si vero imparia sunt, cur non eligimus quod optimum est, spreto minus efficaci. Ne quid dissimulem, existimo varietatem istam potius ad pompam quam usum comparari, ut longiori serie recenseri queant. e. g. *flores rosarum albarum, incarnatarum, centifoliarum, rubrarum, silvestrium, Vitriolum album, commune, cypreum, Romanum, Hungari-*

garicum; qvasi vero non sufficeret unum vel alterum ex omnibus. Nam & illa superflua mihi videntur, quæ nisi nomine viribus tamen æquipollentia sunt. Estne singularis aliqua virtus in *pinguedine Muris alpini, Taxi, Vulpis, Ardeæ, Asciæ, Ciconiæ*, quam non inveniamus in axungia quadam domestica, quotidie recenti adeoque meliore. Largior fumum accensarum *Blattarum byzantin. Pilæque marinæ* in passione hysterica prodesse, nemo tamen est, qui non lubentius pennas, crines, picem ac sulphur, non dicam soleas calceorum attritas & similia prout in manus veniunt, adhibeat, præsertim ubi suffocatio urget; tunc enim posthabitis exoticis optima sunt proxima i. e. facile parabilia.

§. 10.

Equidem erunt, quos haud pigebit ad salvandam varietatem Simplicium, vel etiam Compositorum, plures allegare rationes. Videlicet quædam commendabit Autoritas Veterum, alia Curiositas & diligentia recentiorum. Ecquis determinabit in casu dubio, e. g. an Crocus Austriacus sit præferendus Orientali &c. quamdiu nemo in universum Classicam Autoritatem in Medicina possidet. Quot Capita tot sensus; neque dissensus, credo, major est in orbe toto, quam Practicorum in una Civitate, siquidem is demum præ cæteris experientissimi nomen se meruisse putat, qui nil intentatum relinquit, ac tandem aliqua singularia minusque nota eligit, sancte pro secretis custodienda. Dum igitur quisque sibi soli sapit, nihil emolumenti redundat in artem de industria suppressam. Nescio an sperandum, optandum tamen est, ut tandem aliquando instauraturi collapsam Medicinam consentirent de certis regulis ac legibus fundamentalibus, in quarum defectu cuilibet quod libet licet. Ego interim sub finem hujus Capitis argumentor ad hunc modum: Quæcunque minuunt existimationem Medicorum & Pharmacopœorum, falluntque spem ægrotantium, ea indigna sunt, quæ asserventur in officinis. Atqui modo recensita ignobiliora, rejectanea, exoleta, corruptio-

ruptioni facile obnoxia, virulenta & inutilia minuunt Existimationem Medicorum & Pharmacopœorum, falluntque spem ægrotantium. Ergo indigna sunt, quæ asserventur in officinis.

CAP. IV.

De *Dubiis, Spuriis ac erroneis, quibus tuto fidendum haud est.*

§. 1.

COnqueruntur de infido experimentorum successu non Physici modo, sed magis adhuc Medici, & quidem Practici. Quando certissimum aliquod remedium, per plura secula decantatum frustra præscribitur ægris: quando effectus plane contrarius sequitur, e. g. vomitus post usum stomachici remedii, diarrhæa post sudoriferum assumtum, atque sic porro. Tum vero refugium quidem haud deest, idiosyncrasia ægrotantium, viscerum atonia, morbi repugnantia, naturæ motus symptomaticus criticusve. At si Officinam visitaremus, veram plerumque causam in erroneo deprehenderemus medicamento. Non miror autem in tanta simplicium copia per imperitiam, negligentiam aut malitiam Rizotomi, Myropolæ omniumque qui circa collectionem, præparationem, conservationem, distributionem Materiæ Medicæ occupantur, peccari tota die, vel decipi etiam satis oculatos, hinc quamplurima dari dubia, suppositicia, adulterata & omnino falsa; ita ut rebus sic stantibus petere medicamentum ex Officina summe periculosum existimem. Sufficiat hac vice saltem ea, quæ utplurimum fiunt, annotasse: plura suppeditare poterit inspectio & examen paulo curatius.

§. 2.

Prodeant igitur 1. *dubia*, pene dixerim deperdita & obsoleta, quæ in honorem Veterum his etiamnum diebus asservantur,

vantur, si non in pyxide, certe in titulo. Quæ *radix* est *Been albi rubrique*, ut mereantur admisceri corroborantibus, in speciebus Cordial. Alex. Bened. Cordialibus temperatis August. de margaritis Calid. & frigid. de Moscho dulc. de Xyloaloë, de Gemmis calid. & frigid. Lætificantibus Gal. & Rhas Liberantibus August. Pleres archont. Tale quid frustra expectabimus à radice Limonii maximi, quæ utplurimum Behen rubrum dicitur, & Lychnidis sylvestris radice quæ album repræsentare debet. Ejusdem dignitatis plura occurrunt, si Clarissimi Salmasii Exercitationes de Homon. Hyl. Iatr. consulamus. *Costi* olim geminas species, aliam rubentem amaramque, aliam albam haud amaram extitisse, imo Dioscoridem tres potius notasse, Arabicam albam & odoratam, Indicam nigram, atque Syriacam colore buxeam, neminem fugit; cum nullo tamen ex omnibus his conveniunt, quæ jam habentur sub nomine Costi radices atque cortices. Ita & Rha veterum revera diversa radix est ab hodierno *Rhapontico*, *Rhabarbaro* & *Rha monachorum*. *Helleborus niger* alius Theophrasti, alius Dioscoridis est, alius qui verus Hippocratis dicitur. Turpethi nomine appellarunt Græci atque Arabes radicem vel Pityusæ, vel Alypi, vel Tripolii, à quibus omnibus differt hodie usitatum Indicum, quale Celeberr. Hermannus in Hort. Acad. Lugd. Bat. p. 177. & seqq. accuratius delineavit sub titulo Convolvuli Indici alati maximi, foliis Ibisco nonnihil similibus, sicuti ex adjecta inibi figura patet.

§. 3.

Nempe incerti tamdiu sumus, quamdiu simplicia hodie usitata non ex asse respondent veterum descriptioni ratione coloris, odoris, saporis, figuræ, substantiæ, virtutis, & si quid aliud notatu dignum in iis observatum fuerit. Equidem determinare non ausim, an major culpa sit antiquorum autorum, interdum haud sufficienter, forsan etiam falso describentium sua remedia: an posterorum ac modernorum quid pro quo arripientium citra inquisitionem prolixam. Quid si veteres

ſuo etiam tempore fuerint decepti? quemadmodum ipſum Dioſcoridem circa Cinnamomum, Canelam, Malabathrum aliaque plura valde veroſimile mihi eſt, poſtquam hæc ipſa tam anxie quæſita ſunt à curioſioribus, ſed fruſtra, utpote quæ prout ab Autore deſcribuntur, nullibi apparent. Quidſi mera ſaltim nomina reperiantur absque ulla deſcriptione, ſicuti e. g. in unguento de Citriis Nicolai *Entalia* & *Dentalia* ſeu potius Antalia ac Tentali cum *lapide boracho*, anne ſufficit hujus in locum recepiſſe Borracem? in illorum vero defectu vel conchulas venereas albas ad mentem Valerii Cordi, vel tubulos ſtriatos ac leves juxta Schrœderum: vel ex Capite aſelli lapides dentatos ad imitationem Pharmacopœorum Londinenſium, teſte Dale Pharmacologia pag. 656. Exotica namque in eo infeliciora ſunt, quod facilius præ cæteris dubia reddi queant; dum enim de manu in manum aliquoties traduntur, anſa datur errori frequentisſima. Videlicet è manu Africanorum, Indorum, Turcarum Perſarumque, qui primi talia impetrant, ſæpisſime ignari tam linguæ peregrinæ quam materiæ Medicæ; atque ita Colores mercantur cæci. Nihilominus inter alia forte aromata efferuntur ad nos: qui vendit rem ignotam, ne damnum patiatur, admiſcet eam aliis, cum quibus aliquam ſimilitudinem habet: qui emit ſecurus jam eſt, ac ſæpe ſibi gratulatur, ſi rarum quid ſub certo nomine impetraverit, etiamſi nil minus ſit, quam cujus appellationem habet. Decurſu temporis tamen obliteratur error commiſſus, uſuque continuato locum genuini occupat, quanquam aperte falſum ſit.

§. 4.

Id teſtantur 2. *Suppoſititia*, quæ non tantum ſubſtituuntur modo allegatis ſemper ambiguis, ſed & aliis rebus, quas recte novimus; ſaltem ut in defectu legitimorum, ſi deſiderentur, ſuccedere queant. Vulgatiſſimum eſt vice *calami aromatici* dari radicem Acori; pro *ligno Nephritico* Mexicano Braſilianum: pro *Radice Chinæ* veræ Orientalis candidæ Peruvianam ruben-

rubentem: pro *Terebinthina* lacrymas abietis laricisve: pro *Rad. Asphodeli* Martagon. pro *Rad. Hermodactylorum* Colchicum: pro *succo Acaciæ* succum pruneolorum agrestium: pro *Styrace liquida* expressam è nucleis: pro herba *Dictamni Cretici* fatuum Pseudo-dictamnum: sem. Myagri pro *Sesamo*: Smyrnii pro *Petroselino Macedonico*: *Lathyri* pro Cicere albo. Quid est *lapis Bufonites?* fabulantur non pauci, eum in capite bufonis annosi nasci; ast nemo inibi eum reperire unquam potuit. Recipiunt ergo alii Echinometritem, ut recte appellatur à Menzelio in Eph. Germ. Dec. II. An. IX. obs. 72. alii Conchitem, quod nostrates communiter faciunt; jam vero constat eosdem lapides nil aliud esse, quam dentes molares lupi marini, qui alias etiam Oculi serpentum vocantur. Confer Imperati Hist. Nat. Lib. XXIV. Cap. 23. & Merret Pinac. Rer. Britann. pag. 210.

§. 5.

Majus est, si ex instituto naturalia per artem imitaturi præparent misceantque dolose ut veri speciem habeant intrinsece spuria. *Asphaltum* quod vulgo divenditur, mixtura est à bitumine Judaico multum aliena. Quomodo *Ebur* ad analogiam *fossilis* calcinetur, me haud fugit; cumque nuperrime *Unicornu fossile* hoc pacto paratum mihi exhiberetur, non fuit arduum fraudes detegere, siquidem serra divisum ostendebat ad oculum partem externam tantum fuisse muratam interna omnino salva. *Borrax* factitia fortasse Aurifabris ad metallorum fusionem idonea esse potest, ad medendum par nativæ s. genuinæ nunquam erit. Quid sit *Sal Indus* clarissime docet Plinius Hist. Nat. Lib. XXXI. Cap. 7. nempe fossilis ex Oromeno monte, hodie vero vel saccharum porrigitur, si à Pharmacopœo id postules, vel Sal quoddam anguloſum, quale à nitri coctione superfuisse vidi. Nomen *Boli Armenæ* imponitur Würtembergicæ, Noricæ, Reichenbachensi, Numburgensi.

Quæ sigillo Turcico notatur *Terra* pro *Lemnia* venditatur, quæ tamen vix unquam genuina pervenire ad nos solet, siquidem & in patria instar rarioris Thesauri servatur, & in Constantinopoli extra Regis palatium non nisi spuria est, prout experimentum contra venena in canibus institutum a Tavernier abunde confirmat.

§. 6.

Nihilo meliora sunt 3. *adulterata*, quando simplicia in se quidem bona per adjectionem rerum alienarum augent in pondere, ut majus exinde lucrum captent. Quomodo Sacharum Amylumque addatur *Mannæ Calabrinæ*: *Castoreo* sanguis renesve castoris cum Gummi ammoniaco subacti: *Semen Alexandrinæ* Italica vel etiam Coluteæ folia; *Ladano* terra nimis copiosa: *Asæ fœtidæ* sagapenum: *Opobalsamo* Arabico Terebinthina: *Croco* flores Carthami: *Mercurio vivo* plumbum stannumve: *Mercurio sublimato* Arsenicum atque sic porro, id quidem à Cordatioribus hinc inde annotatum atque prohibitum, nihilominus huc usque usitatum deprehendimus tota die. Præcæteris experiuntur malitiosum hoc augmentum pretiosa, ne labori præmium desit, in specie *Ambræ*, *Moschus*, *Zibethum*. Qua ratione id fiat, differere pluribus haud consultum puto. Cui lubet, evolvat Jacobi Sylvii Tr. de Adulteriis simplicium Medicam. cognosc. item Lisseti Benantii declarationem Fraudum apud pharmacop. commiss. nec non Joh. Ant Lodetti Dialogum de Impostoris nonnullorum Pharamacopœorum.

§. 7.

Nec præterire 4. *defraudata* seu expilata possum; quæ in eo distare ab adulteratis videntur, quod non per additionem sed subtractionem potius depravata & quasi defiorata sint. De *Styrace*, ut communiter in pane vel massa venum it, certum est, ejus meliorem partem forti expressione fuisse subductam. Atque hoc genuinus est Styrax liquidus: impetrari tamen difficillime à Myropolis potest, quod opportune recipiatur ad pretiosiora odoramenta; non nisi residuum ergo distrahitur sub nomine

mine Styracis, uti clarius apparet, si vera & illibata Styracis grana spectemus. Similiter artificium leve sed gravius est flagitium è *Caryophyllis* integris extrahere oleum, iterumque fatuos permiscere cum bonis, ut secunda vice quæstum faciant in iis, alioqui rejiciendis. Nec vana est, me judice, suspicio, quam de cortice *Cinnamomi* fovent nonnulli, eum si plane insipidus ac inodorus reperiatur, fortasse per macerationem suas amisisse vires. Quanquam enim non ignorem, præstantissimo adjici vilius ad fallendos emptores, nec diffitear temporis diuturnitate perire fragrantiam ac suavitatem nativam; nihilominus id opinionem meam admodum firmat, quod avaratia & fraudulentia in aliis pasibus plurimorum Institorum notissima sit. Accedit, quod non semel audiverim à fide dignis, statim in Zeylon simile quid tentari, ac ne illud quidem Cinnamomum, è quo magna olei portio extracta fuit in totum respui, quin potius adjiciatur præstantiori, ut una cum eo evehatur ad exteros.

§. 8.

Quid vero 5. de iis dicam, quæ penitus *falsa & erronea* in Officinis extant? Sunt profecto Medici Celeberrimi, qui nec *lapidi Bezoar* fidendum existimant; quoniam vix ullus apud nos inveniatur nisi factitius, adulterinus; vide Casp. Reies Elyf. Inc. Quæst. Camp. Quæst. 67, 24. Talem omnino falsum ostendere cuilibet possum, prout eum sub nomine Bezoar è Coromandel ante aliquot annos accepi à peregrino Mercatore, qui plures hujus generis distrahebat pretio inter Orientales & Occidentales quasi medio. Sed mirum haud est, in pretiosis tantas committi fraudes, cum operæ pretium sit, eum magna mercede fallere: nam & in vilioribus id fieri assolet. Ita vidimus non ita pridem *Lapides cancrorum*, ex argilla usta confectos, huc allatos venditosque. Detegi autem impostura non difficulter potest, si talia simplicia fuerint adhuc integra; quis vero dijudicabit ea, quando pulverisata, vel cum aliis permixta sunt. Qui *Margaritas præparatas* emunt,

cave-

caveant sibi, ne matrem perlarum ostrearumque carius coëmant: neque Cornu Cervi ustum observari facile poterit, si quis lapidibus Cancrorum & Percarum, Coralliis albis, Crystallo, mandibulis Lucii piscis pulverisatis & præparatis etiam liberalius addiderit. Has atque similes fallacias cum expresse interdicat juramentum Pharmacopœorum, (si modo hi jurati sint) non metuerem in Officinis. Postquam vero alii Simplicium institores nullo jurejurando coërciti eadem præparata impune, ipsis etiam Pharmacopœis, venditant, vereor, ne hoc quoque pacto fallant & fallantur. Nec enim semel notavi destillatores ad nos venisse duabus saltim lagenis instructos, quarum una continebat Spiritum Nitri, Aquam fortem, Aquam Regiam, Spiritumque Nitri Bezoarticum: altera suggerebat Spiritum Vitrioli communem, Vitrioli Martis & Vitrioli Veneris, Spiritum Sulphuris, Salis, Vitrioli philosophicum, & quicquid postularent Emtores: atque inter hos postremi haud fuere Pharmacopœi.

§. 9.

Dicam plura. Cum ante hos decem annos cura Horti Medici mihi committeretur, primusque labor à me hortulano injungeretur, ut quæ nimis luxurientur vulgatiora, erueret, noluit hic abjicere herbas tam copiosas nulloque negotio colligendas; me igitur inscio ingreditur Officinas, ostenditque de singulis manipulum. Eligit ergo Pharmacopœus non incelebris Tragopogon, Nepetam & Lychnidem viscosam latifoliam seu Viscariam. Dictum factum, coacervantur desideratæ plantæ, offeruntur recentes adhuc. Postquam insignem harum quantitatem exhibuisset, venit ad me schedulamque, in qua tot corbes Scorzoneræ, plures Calaminthæ, totidemque Centaurii minoris se accepisse fatetur Pharmacopœus, quorum omnium tamen vix vestigium antehac apparebat in Horto. Hæc dum scisciter mirabundus, affert Hortulanus de singulis quæ dederat specimen, atque sic certior redditus deprehendo Tragopogon pro Scorzonera, Nepetam pro Cala-

Calamentha, Viſcariam pro Centaurio minore fuiſſe in Officinam illata, & jamjam debite ſoluta. Non potui proinde, quin dolerem Pharmacopœi, Medici & ægrorum, utpote ſimul deceptorum, vices; nolui tamen invidere Hortulano illud qualecunque laboris ſolatium. Sic mundus vult decipi. Ego autem de hoc errore lubenter monuiſſem Officinæ Dominum, niſi metuiſſem, ne ægre ferret, ſi ei quaſi exprobraſſem vel imperitiam vel negligentiam adeo turpem. Aſt quis falſa caſtigat, quæ à rizotomis inferuntur quotannis, ubi haud raro majus periculum ſubeſt: quemadmodum noviſſime vidi ſemen Phellandrii ſive Cicutæ paluſtris pro ſemine Sileris montani à ruſtico herbario illatum; ut alia taceam.

§. 10.

Hæc cum ita ſe habeant, nemo non perſpicit, quam neceſſaria ſit & Officinarum Reformatio & Viſitatio freqventior, ſed ſeria; in horum neglectu peſſime conſultum eſt iis, qui exinde vel ſibi vel aliis certum pollicentur auxilium. At quam longiſſime abeſt ab incertitudinis & inſufficientiæ culpa, quam exercemus Medicinam innocentiſſimam; nihilominus male audit, patiturque criminationes immeritas, quæ potiori jure caderent in artifices, ſi modo nomine iſto digni ſunt, vel miniſtros, eheu quam rudes. Necto autem ex hactenus allatis hoc argumentum: Quæcunque Medicamenta intuta ſunt ac deceptoria, ea tolerari ſalva conſcientia nequeunt. Atqui ambigua illa, & ſuppoſititia & adulterata, & defloratа & falſa ſunt intuta ac deceptoria. Ergo tolerari ſalva conſcientia nequeunt.

CAP. V.

De

Superſtitioſis, vanis atque anilibus Medicamentis.

§. 1.

QUandoquidem omnis generis & nationis homines, ut supra dictum, suas in Medicinam contulerunt symbolas, dubium nullum est, quin plurima etiam facta sit accessio anilium, superstitiosorum, magicorumve remediorum id est, omnino vanorum & impiorum peritus. Sane primordia nostræ Artis quæ in Ægypto fuerunt, dissimulare insomniorum Oraculorumque vanitates haud valent. Quanquam vero his temporibus desierit vetustissima illa poscendi opem & consequendi ratio, non desunt tamen reliquiæ adhuc constanter servatæ ac de manu in manum quasi traditæ: quid? quod etiam nunc implorare lamias ac præstigiatores multis religio nulla est: qui sicut plerorumque morborum causas in veneficia conjiciunt, ita nec remedium aliunde felicius se impetrare posse putant, quam à magis vel sapiente anu. Attamen plebejorum pessimam consuetudinem haud attenderem, si modo Medici, turpe dictu, se non commacularent eadem lue, dum ad imitationem Paracelsi ab ipso etiam Cacodæmone se quicquam didicisse gloriantur citra pudorem.

§. 2.

Bilem profecto commovent ac indignationem, qui nescio quo furore perciti laudatissima Creatoris, omnipotentis dona respuunt, sed simiam ejus, utpote mendaciorum patrem, admirari, & quæ ad fallendum suggerit vana consilia, exoscularі non dubitant. Ast lacrymis atque commiseratione digniores sunt, quorum infirmitas & hebetudo ingenii non permittit, ut album à nigro discernere queant. Videlicet plures dantur, qui suo diffidentes judicio non audent impugnare tam strenuos ineptiarum defensores: potius ad evitandas lites admittunt libenter quæcunque imperarint arrogantiores ac singularem scientiam adepti, possessores arcanorum. Quapropter alia culpa cadit in remediorum superstitiosorum inventores atque propugnatores pernitiosos, alia in simpliciores vel imprudentes assentatores. Quid multa? si talibus uti crimen

est, paucos innocentes habes. Sunt enim superstitiosa longe plurima: quædam aperte talia & crassiora, quædam occulte atque subtiliora: hujus generis sunt pretiosa & rariora, itemque specifica: illius generis sunt, quæ certo modo certove tempore colliguntur vel præparantur, maxime vero phantastica aut prorsus magica.

§. 3.

Dum 1. *Pretiosa* refero ad superstitiosa, facile mihi concipere possum, qualem ab iis gratiam sim initurus, qui malint omnia medicamenta esse pretiosa. Solent ad minimum talia ubique inspergere sive purgandum sit sive fudandum sive corroborandum aut quomodocunque alterandum corpus, saltim uthorum prætextu cariora sint omnia. Serio: credisne *Auri foliati* ullam virtutem esse, ob quam mereatur addi Aquæ Carbunculi, Confectioni Alkermes, specifico Cephalico Mich. pulveri Marchionum, Analeptico Mindereri, Bezoardico Sennerti, Pannonico rubro, contra Abortum &c. Si oculos fallere in animo habes, quemadmodum pilulas inaurare solemus, non repugno; si quid amplius tibi promittis, fallis te ipsum, una cum ægro. Procul dubio ad imitationem veterum hæc fiunt: nam & Aurum atque Argentum simul immiscebat quondam Galenus vel potius Nicolaus & Rhasis speciebus lætificantibus, Mesue Electuario de Gemmis calido & frigido, Avicenna Confectioni de hyacintho; ita & nos cum Augustanis speciebus Cordialibus temperatis. Nec injurius in *Gemmas* ero, si harum quoque facultates tanti non faciam, prout sibi eas plerique concipiunt; sunt enim & fragmenta lapidum pretiosorum non adeo pretiosa, sicuti recipiuntur in Officinas, ut parum absit, quin Crystallus atque Corallia præ illis magis arrideant. Cumque *Margaritæ* minores tantum (majores quippe stultus contundit) ad usum Medicum expetantur, judicent, quæso, cordati omnes atque oculati, annon selectiora Matris perlarum fragmenta iis sint paria, sane potiora.

§. 4.

Præsumuntur autem pretiosorum viresex fundamento satis lubrico excellentiores, hactenus enim nec per experientiam de iis constat plus in medendo prodesse quam vulgatissima quævis: nec sana ratio dictitat ea concreta, quæ ferme immutabilia sunt uti Aurum & Gemmæ, multum valere in morborum cura: si vero Margaritæ non minus quam Bezoar, calculi morbosi sunt, quid me impellit ut credam eos ideo adversus ægritudines alias efficaciores existere? Sed raritas forsan æstimatur in his, aut elegantia, splendor, colorve: quid hoc ad Medicinam? Dicis: ad ornatum faciunt, & præcipue pro magnatibus ditioribusque asservantur; quis enim Principi non malit Perlas orientales quam ossa Sepiæ præscribere adversus ardorem stomachi etiam, vel simile malum levius. Largior: ergone meliores sunt & cordiales? non sequitur. Si pretiosa ideo forent talia, quod efficaciora, nihil monerem; quoniam vero efficaciora putantur quia pretiosa, non possum non æstimationem hanc pro verè supersitiosa declarare. Atqui certum est Auro, Gemmis & margaritis suum assignatum pretium fuisse diu ante, quam de usu interno cogitare quisquam cœpit. Fertur opulentioris rustici filius patri suo, cum ægrotaret, passerculum Canariensem, qui ad fistulæ imitationem cantare didicerat, duodecim Ungaris emtum, assatumque ad mandacandum apposuisse recreationis ergo. Hic vero degustans rariſſimam aviculam, dum nullam hinc sentit virium instaurationem, ah, inquit, mi fili, deceptus es! Si quæ virtus in pretio est, cur non aureos nummos dedisti ad devorandum: continuare namque illorum esum potuissem, quousque libuerit. Sed nec Aurum, credo, & si quæ adhuc pretiosiora sunt, quicquam juvant, alioqui nullus moreretur Princeps: nemo in Orbe novo, ubi Aurum & Argentum, Gemmas & Margaritas tam vulgares audio, quam apud nos silices fluviatiles in ripa: Sic etiam est olitor valde opportuna locutus.

§. 5.

§. 5.

Pergamus ad alia, & contemplemur 2. *ſpecifica* ſuperſtitioſa; Liceat mihi hoc nomine compellare, quæ appropriata vulgo creduntur non alia ex cauſa, quam quod vel ſimilitudinem aliquam, vel convenientiam propiorem & affinitatem habeant cum certis membris. Signatura & ſimilitudine accedit ad teſticulos figura *Boleti Cervini* & *radicum Orchidis*, ergo ſtimulant ad Venerem: nec puto alium in uſum apud Pharmacopœos proſtare *Vulvariam*, quam quod ex odoris convenientia judicent illius virtutes. *Folia Meliſſophylli* ferunt juxta Crollium cordis ſpeciem, (annon etiam Urticæ?) itaque eorum eximiæ ſunt dotes adverſus Cordis ægritudines. Ita enim *Cervi Cor*, *Oſſa Cordis Cervi*, *Aquæ Cordis Cervi*, & *Sal* ejusdem mire valent; ſcilicet ſi Ambram & Moſchum adjicias, prout in *Tinctura Coralliorum cum ſpiritu Cordis Cervi*. *Dens Lupi* ad facilitandam dentium eruptionem in pueris utiliſſimus, atque ideo in Officinis aſſervatur, argento ſi ſubet exornandus. Neque de nihilo eſt attendere diſcrimen ſexus in applicandis remediis: eum namque in finem *pinguedo* e. g. *Urſi* & *Urſæ* aſſervatur ſeorſim in Officinis, ut pro viro maris pro mulieribus fœminæ axungia proſtet extra dubium convenientior. Id olim non obſervaſſe videntur Veteres, dum Ebur commendarunt ſexui ſequiori: his vero diebus haud abs re foret exploraſſe accuratius, annon Vaccæ Marinæ plus quam Hippopotami maris Dens facilitaret partum difficilem. Sed quod mireris, habent etiam morbi ſignaturas ſuas; cumque alias ſimile ſimile nutriat, magis curioſum eſt ſimile ſimile curare ac etiam tollere; quemadmodum *Lapis Microcoſmi* expellit calculum è renibus atque veſica, *pulvis Lumbricorum terreſtrium* vermes ex inteſtinis puerorum. Si hæc vera ſunt, atque adeo fundata in rerum natura, hæreo circa uſum tam frequentem Cornu Cervi, nec enim quisquam hactenus attendit, an ad ampliandas, an tollendas potius cornutorum excreſcentias conducat. Signatura profecto vim aliquam ſpecificam eamque inſignem pollicetur, etiam à cæco palpandum.

§. 6.

Scilicet ſapiunt hæc Philoſophiam ſagacem, quemadmodum 3. etiam *ſuperſtitioſe collecta*, tum ratione modi, tum ratione temporis certi. De *cymis Sambuci* notum eſt, adhibitas in acetariis alvum movere, nonnunquam etiam vomitum, præcipue ſi ſurſum decerpantur: idemq; facere pulveriſatas, notante Schrœdero in Pharmac. Med. Chym. p. 677. Rationem hanc reddit Helmont de Magn. Vuln. Cur. 170. Nempe Aſarum & Sambuci extremitates auſcultant imperanti phantaſiæ decerptoris, qui imprimit in plantam, hæc magnetice vero in folium, abſens etiam, cum alioqui cocto folio & in potionem exhibito periret virtus phantaſiæ impreſſa, ſi à planta integra magnetiſmus non foveretur. Quid audio? Anne alia eſt phantaſia decerpentis ſeu colligentis cymas: alia phantaſia Sambuci totius vel plantæ id patientis: alia phantaſia cymarum ſeu foliorum coctorum pulveriſatorumve: nempe magnetice inter ſe cohærentium? Anne vero alia etiam phantaſia eſt Pharmacopœi medicamentum præparantis: alia phantaſia Medici præſcribentis, alia phantaſia ægri aſſumentis? Non video, quamobrem omittere has velimus, ſiquidem phantaſiæ ſi mavis, ſtultorum plena ſunt omnia. Dabo aliud ſtultitiæ inſignis exemplum, quod idem ſuppeditat Helmont in Sext. Dig. Alim. Hum. 75. ubi *ſanguinem Hirci* peculiari modo, revera phantaſtico, colligere docet. Ego, ait, pro cruore hircum ſuſpendo cornibus, & crura poſteriora reflecto ad cornua: teſtes abſcindo, & recepto inde cruore exſanguem dimitto prolutione. Cur dimittis? ſcire pervelim: ſcilicet quod pudet hujus ignobile munus in te ſuſcipere. Aſt pudeat potius te caſtrationis, quam abjectiſimum hominum genus alias exercere ſolet. His forſan committeres negotium, niſi metueres, ne te irrideant, tuamque curioſitatem, profunde adeo excogitatam.

§. 7.

Cur tempus balſamicum non obſervare Autor jubeat, valde

valde miror: notatum tamen id video in Pharmacopœa Augustana, nimirum æstatis principio, Sole Cancrum ingrediente hirci sanguinem esse colligendum: Num quid fictitium cancri cœlestis signum confert ad bonitatem cruoris? Annon Leonis signum fortius est? id enim cum occuparit Sol, monente Papinio, *Pulverem Sympatheticum* longe præstantissimum reddit. Eccur die Johannis Baptistæ non omnia paramus remedia contra tumores, dolores, inflammationes, vulnera & ulcera: siquidem nulla ratio apparet, ob quam *Ligno Fraxini* præcisè illa consecretur dies: nam & ante Solis exortum cædere lignum vulnerarium licet. Partiamur operas: si antemeridianis horis vegetabilia congerere oportet, concedamus animalibus & mineralibus, quorum pauciora in Officinis prostant, pomeridianas. Enimvero injurius ero in tot celeberrimos doctissimosque Viros, Carrichterum, Thurnheisserum atque alios, qui tanto cum studio cunctis plantis suum asfignarunt sidus, sub cujus dominio majus in medicando robur impetrent. Forsan sapiens dominabitur astris, ut ad nutum ejus quæ velit perficiant. Erras si hoc credis. Largior messem hyberno tempore nunquam contingere, neque vindemiam verno. Atque hoc sensu verum est, quod vulgo dicitur, omnia tempus habet. Verum quis diem huic labori certum asfignare unquam potuit, siquidem maturitatem in frumento uvisque expectare oportet nullo ad sidera respectu habito. Annon irrideretur, qui mala Persica v. g. decerpere omnia simul ex eadem arbore velit; solent etenim successive suam acquirere bonitatem, ut necessum sit priores fructus eandem amittere prius, quam posteriores illam consequantur. Aut ergo singulis pomis asserere peculiare astrum debemus, aut maturos cum immaturis, bonos cum malis edere: quorum utrumque absonum est. Respondeant ad hoc, qui tantum tribuunt influentiæ syderum: imo vero videant ii, ne in DEum omnipotentem injurii sint, qui, quas potestates plantis ipse Creator liberaliter concessit, stellis affingunt. Id dogma Satanas olim inspiravit gentili-

tilibus, ut eos à veri Numinis cultu avocaret. Pudeat Christianum talia cogitasse, non ignorantem quod tertia die Creationis tellus cum suis vegetabilibus in debita perfectione fuerit à Deo ter optimo producta. Et vidit Deus hæc omnia fuisse bona. Quid igitur ultimum rerum in bonitate sua jamjam creatarum complementum expectamus à sideribus, postera die adeoque post conditas stirpes demum creatis? Id si ponderarent Astrologi nasuti, resipiscerent tandem aliquando. Sed minor apud eos est autoritas Scripturæ sacræ quam paganorum; alioqui attenderent severissimas Dei comminationes Jerem. 10, 2. Mores gentium nolite discere, & à signis cœli nolite timere, quæ metuunt gentes. Esa. 44, 25. Ego sum Dominus faciens omnia, extendens cœlos solus & stabiliens terram & nullus mecum: irrita faciens signa divinatorum & ariolos in furorē vertens: convertens sapientes retrorsum & scientiam eorum stultam faciens; &c. Nam & justissimus Judex damnavit omne genus divinatorum, jussitque lapidari ac interfici Levit. 20, 27. Deuteron. 18, 9. & seqq.

§. 8.

Quandoquidem vero hactenus dicta superstitionem arguunt, quæ non simpliciter in medicamentis taxatur, sed quatenus ea certo modo, certoque tempore superstitiose colliguntur, præparantur vel applicantur: lubet nunc etiam 4 *phantastica seu vana in totum* spectare. Instar omnium sint *Amuleta*, quorum gratia in Officinis plurima servantur. *Ætites* de collo suspensus præservare gravidas ab abortu dicitur, femori alligatus promovere partum: *Nephriticus* lapis brachio affixus liberare à calculo: *Bufonites* gestatus à veneno &c. Quale *amuletum contra pestem* paretur à pharmacopæis nostratibus nescio, forsan & ipsi nesciunt, porriguntque aliquando postulantibus, quicquid placuerit. Zenexton autem Helmontii, quod è bufone parare docet in Tumulo Pestis, tam nomine quam opere absurdum est; nec magis æstimandum quam si araneam nuce cassa inclusam appendas. Nimirum antiquissimus

mus est periaptorum seu appendiculorum usus, etiam vanissimus, imo impius. Quotusquisque legit Alberti M. librum de Virtutibus herbarum, lapidum & animalium citra commotionem animi; si vis esse invisibilis, insensibilis, tutus ab armis & tempestatibus, à casu & periculis mortis, victor hostium &c. accipe lapidem Ophthalmium, Mephytem, Terpistritem, Corallum, Orithem, Adamantem &c. Fatetur autem ipse Albertus in libro de Mirabil. Mundi, se legisse libros necromanticos, libros imaginum & magicos, atque sic didicisse ligationes hominum per incantationes, per characteres, per veneficia & sermones non aliunde proficisci, quam ab animæ humanæ grandi ac excessivo affectu, amoris, odii similisve pasionis. Idem loquitur Theophrastus Paracelsus cum suis asseclis, nisi quod loco affectuum imaginationem nominet, cujus ope quicquid vult, potest efficere homo, si modo sat fortis fuerit impressio facta. Vide Thom. Erasti Disp. I. de Medic. Nov. Paracelsi pag. 189.

§. 9.

Apage superstitiosa! apage *Magica!* nam & hujusmodi deliramenta inter Medicamenta numerantur 5. damnanda. Hoc nomine si nullum aliud, certe dignissimum est *Unguentum armorum seu sympatheticum Crollii.* Quamvis enim superstitio in genere ad Magiam pertineat, videtur tamen alia levior, alia gravior, ac sæpe tam improba, ut impossibile sit alium ei Autorem præter Diabolum assignare. Novimus, Deo sint gratiæ, pro vulneratis remedia sufficientissima; Cacodæmonis autem inventum est, à legitimis mediis ad illegitima ut transitum faciamus, fiduciæ sive imaginationis aut rectius phantasiæ vires exaggerare. Id tanquam simia Omnipotentis intendit, ut, quas promissiones habet fides piorum, ad superstitionem sive vanam fiduciam quantum possibile transferat. Hoc ut facilius impetret à mancipiis suis, non statim nocere aliis docet, sed etiam juvare. Saccharo igitur arsenicum, ut sic loquar, permiscet ad inescandum glires, hoc est, suavitate

miraculorum, aut rectius insolitorum effectuum, allicit credulos. Quid enim aliud est Magia, Incantatio, Ligamentum, quam fiducia in rem vanam ad producendum aliquem effectum mirandum; quem, cum supra naturæ vires sit, à Deo autem utpote naturalium facultatum Autore nullatenus expectari queat, non aliunde quam à Satana deducere possumus. Atque hoc fatentur, qui expressum cum eo pactum inierunt: non fatentur sed dissimulant, scire autem possunt ac debent, qui sub titulo Magiæ naturalis, curæ magneticæ, transplantatoriæ, sympatheticæ idem cum sagis magisque maleficis agunt, adeoque pactum ineunt tacitum. Quem quæso in finem servatur in Officinis utraque *Radix Victorialis*, ut vocant, *longa & rotunda*, scilicet ut vetulæ, Zingaro, militi nequissimo gratificemur, si se aliosve inviolabiles reddere cupiat? Ecquis usus est *Antirrhini* alius, quam ut à mulierculis contra spectra, incantationes & veneficia tam præservationis quam curationis gratia recipiatur, ad balneandum, ad fumigandum &c. Atqui & hoc Nigromantici opus est, per media superstitiosa convocare ac fugare spectra.

§. 10.

Hæc cum ita se habeant, nemo est qui non cognoscat miseram Medicinæ nostræ conditionem, siquidem talia in Officinis vel oscitanter admittimus, vel approbamus temere, quilia citra famæ dispendium aut conscientiæ labem vir prudens ac honestus permittere vel probare nunquam potest. Enimvero commodum est legere vestigia majorum nostrorum; via namque tritissima etiam tutissima erit. Fuere olim quiremedia istiusmodi magni fecerunt, sunt hodie itidem Medici, Celeberrimi nihil adversus ea dicturi. Irritus itaque labor, universus erit, quem in reformandis Officinis collocare quis velit. Permittamus cuique ut libertate fruatur sua, quando quidem nil juvat inanem perdidisse operam. Quapropter habeant sibi, qui nec admoniti resipiscere cupiunt. Ego nihilominus ita concludo: Quæcunque remedia sapiunt vanitatem, super-

ſuperſtitionem ipſamque Magiam illicitam, ea Medicum haud decent. Atqui pretioſa, ſpecifica, phantaſtice collecta & applicata ſapiunt vanitatem, ſuperſtitionem ipſamque Magiam illicitam. Ergo Medicum haud decent.

CAP. VI.

De *Male Præparatis.*

§. 1.

SOlent pueri, ut tempus quandoque fallant, è pomo pyrove varii generis cibos parare omnia ex omnibus: anſeres ſine igne aſſare; piſces elixare ſine aqua: ex arido ligno pictoque doliolo elicere incredibilem quantitatem vini ac cereviſiæ, imo & aquæ, ſi opus, non madefacientis manus. Hæc atque ſimilia ſummo cum ſtudio ſummaque cum attentione faciunt, ut jurares rem maxime ſeriam agi. Pueri puerilia tractant. Haud vereor tamen idem de Pharmacopœis pronunciare, quamvis non artifices amplius ſed ſapientes, atque philoſophi appellari malint: forſan de Medicis etiam nonnullis, qui talia tolerant, approbant, jubent vel præſcribunt. Id equidem non miror factum fuiſſe tum temporis, cum labores Chemici adhuc infirmo ſtarent talo, & infantiam, ut ſic loquar, redolerent primam: me potius malè habet, quod videam repueraſcere viros, ſibi placentes & blandientes in rebus nihilo melioribus atque vix tolerandis.

§. 2.

Viſitemus pauliſper Officinarum Catalogum, vel apparatum potius, aut ſi mavis utrumque; ſiquidem in Catalogo nominantur quædam, quanquam deficiant: alia viciſſim adſunt, quæ inibi non recenſentur. Sunt autem inter præparata quamplurima, quibus non modo carere absque damno, ſed nec uti hone-

honeſte poſſumus. Quædam ſunt penitus inutilia viribusque medendi deſtituta: quædam ſupervacaneo negotio parta: quædam imperfecta & quaſi abortiva: nonnulla dubia incertique uſus: alia inepte: alia depravate: alia fraudulenter præparata. Nec enim quisquam conſiderat concreti naturam, neque modum procedendi; ſed quo magis mirabile ac inexpectatum emergit medicamentum, hoc plus æſtimatur, ſi modo laborioſum minusque vulgare fuerit. Equidem unicus alias finis eſt omnium præparationum, tam pharmaceuticarum quam Chemicarum, ut ad uſum commoda reddantur, &, ubi ne ceſſe, quadantenus emendentur ſimplicia; itaque ſeparatur purum ab impuro, utile ab inutili: corrigitur virulentum, nauſeoſum, ingratum, atque ſic porro. Quæcunque igitur præparationes utilitatem nullam habent, neque vires concretorum exaltant, ſed minuunt, eæ tanquam pueriles, ridiculæ ac vanæ omnino rejiciendæ ſunt.

§. 3.

Tales in Officinis præparationes notare poſſumus quamplurimas, ſi modo ex effectu judicare velimus. Ita enim obſervabimus 1. *inutilia* non pauca, prout ſupra cap. 3. §. 7. innui. Aquas potiſſimum deſtillatas penitus inodoras & inſipidas. Numquis uſus *Aquæ Pluvialis, Nivis* vel *Roris Majalis deſtillati* alius eſt, quam aquæ puræ fontanæ? Cumque ope Veſicæ nihil evocari poſſit, niſi quod volatile fuerit, ſatis apparet, huic deſtillationi non aliam ſubjiciendam eſſe materiam, quam quæ odorata eſt, ſiquidem odor de præſentia particularum volatilium teſtatur. Itaque ſ. Regnum Vegetabile ſ. animale ſuppeditet materiam, ſi deprehendantur inodora, rejicienda eſt merito, tanquam minus idonea, è qua laudabilis aqua deſtillari queat. Tales ſunt aquæ inutiles *Alchimillæ, Alkekengi, Altheæ, Anagallidis, Aquilegiæ, Aſparagi, florum Bellidis, Borraginis, Bugloſſi, Burſæ Paſtoris, Calcatrippæ, Calendulæ, Capillorum Veneris, Candiacæ, Cardui benedicti & Mariæ, Centumnodii, Chelidonii minoris, Cichorii, Conſolidæ Majoris, Coſtæ, Cucurbitæ, Cuſcutæ, Cynosba-*

nosbati, &c. &c. Ex animali Regno *aqua Albuminis Ovorum, Spermatis Raharum, Seri Lactis: Nec melior foret aqua Cordis Cervi, Cornuum Cervi tenellorum, Hirundinum, Picarum, Pulmonum Vituli,* nisi alia fragrantiora & utiliora simul, aromatica, & plantæ aromaticæ, adjicerentur. In totum ergo nec laudari nec rejici possunt, sed in tantum, quatenus vel utilia vel inutilia recipiunt. Quis enim *aquam Carbunculi seu Imperatoris Maximil.* respuat, quanquam juxta Schroederi præceptum flores Borraginis, Herba Endiviæ, Avellanæ, Semen Pœoniæ, Rasura Cornu Cervi, Aurum foliatum, Margaritæ, Ossa de Corde Cervi, Lapidesque Percarum intempestive admisceantur. Sed de his utpote Compositis Capite sequenti.

§ 4.

Deinde ad ridicule præparata *v.* referri omnino debent *supervacaneo labore facta.* Quid sibi volunt *flores Benzoë?* quid *oleum Camphoræ?* utpote quæ tota substantia æque laudabiles sunt. Anne melior est *lapis prunella* nitro puro? Eccur solvimus & præcipitamus iterum *Sulphur, Succinum, Cornu Cervi & Alces, Ebur, Dentem Apri, Castoris, Equi marini, Mandibulas Lucii Piscis, Matrem Perlarum, Oculos Cancrorum, Ossa Sepiæ, Ovorum Struthionis* &c. nisi facultates congenitas evertere velimus, quando emendare in *Magisteriis* non licet. Numquid peculiare promittit *Chyssus* vel *Spiritus Antimonii, Martis sudorif. Æruginis cum Sulphure, Aperitivus Penoti,* quod alia non præstent facilius parabilia. Annon puerile opus est Nitrum, Sal marinum atque Fossile destruere ac destillare primum, Spirituique acido non sine sumtibus parato iterum adjicere Sal fixum vel volatile, ut in salsum convertatur, sub titulo *Spiritus Nitri vel Salis coagulati* postmodum frustra servandum; nec enim *Spiritus Vitrioli coagulatus, Tartarus vitriolatus & nitratus, Nitrum vitriolatum* atque similia inter se adeo dissident, quin unum vel alterum eorum sufficere loco salsorum omnium possit. Idem de *Terra foliata tartari & Liquore illius* dicerem,

rem, nisi quotidianus usus, etiam Medicinæ tyrannus, eum defenderet. Examinemus tamen processum. Annon tartarus calcinatur primum, ut deposita quam habet, aciditate in alkali convertatur: huic vero acetum affundimus destillatum, ut quantum possibile pristinam acquirat naturam; sed per destillationem abstrahendum iterum acetum est, idque opus aliquoties repetendum, si curiosior esse velis. Fac ut in cella fluat residuum, & sic paratus est liquor terræ foliatæ tartari, quodammodo lixiviosus, si paulo fortiorem ignem adhibeas sub finem destillationis. En liquorem alkalino salsum, sed operose paratum, qualem nullo alias negotio impetramus è cineribus vegetabilium, si modo lixivium à sale fixo residuum servemus. Verum nec laboris supervacanei pœnitet, alioqui parcerent ei, quando *Æs ustum & Crocus Veneris vel Martis adstringens atque aperitivus* desideratur, cum è capite mortuo Æruginis atque Vitrioli hæc omnia gratis & copiosè haberi queant.

§. 5.

Haud magis æstimanda sunt 3. *imperfectè* ac saltem superficietenus *elaborata*. Ecce *Cornu Cervi vel Ebur Philosophice ac sine igne calcinata*. Habes autem utramque tam ex integro raspatum quam ustum: si gelatina tibi displicet, recipe ustum; si vero fluctuas, optasque medium quoddam, misce pro lubitu cum raspato ustum. Interim Philosophi nomen depone ad hunc actum, quamdiu sine judicio puerile tentas artificium. Numquid aliud *Spiritus Tartari* quam acidum phlegma, oleo adusto aliquantisper imprægnatum? atque idem nihilominus ingreditur *Mixturam simplicem*, vevera simplicem, id est, minus ingeniosam, item *Tincturam Bezoardicam* sine Bezoar. Si enim aceto vini alexipharmaca virtus ineſt, cur loco Spiritus Tartari non idem recipis destillatum; nam & adustum sponte fluit, si ad siccitatem usque destillationem continuare velis; atque ita sat acre prodit, ut partem aliquam Spiritus Vitrioli affundendi detrahere tutò queas. Quodsi vero majora speras

ras de Sale volatili aut Spiritu Tartari urinoso, facillimum erit è vini fecibus putrefactis eos parare, ut tanta ignis tortura non indigeas, neque additione nitri, calcis vivæ aut silicum, quemadmodum in destillatione *Spiritus Carminativi de tribus*, *aut Amelungi Tinctura Nephritica* fieri solet. Dubito tamen, an hoc pacto nobilius impetres remedium, si hunc Spiritum tartari volatilem cum Spiritu Vitrioli misceas, quoniam ab hujus acore Sal illius volatile rursus destruitur, saltem qui mixturam simplicem aut Tincturam bezoardicam ut vulgo paratur, ex acidis, aromaticis, atque spirituosis, utilem quandoque reperit, ejus intentioni neque Spiritus volatilis tartari neque Camphora in majori pondere adjecta satisfacere vel convenire potest.

§. 6.

Quis enim nostrum 4. *dubiis facile* fidat, quamdiu de illorum viribus incerti sumus. Non dicam *Antimonium Diaphoreticum simplex & Martiale*, itemque *Antihecticum Poterii*, modo vomitus, modo alvum, modo sudorem movere, dum initio Antimonium non accurate pulverisatum, ac postmodum cum Nitro non sufficienter fusum fixatumque fuerit, possent namque Pharmacopœi certiores de horum facultatibus esse, si ad horam fluere in Crucibulo illa permitterent; quandoquidem vero in mera detonatione aut lehi ac momentanea fusione plerumque acquiescunt, itaque antimonialia raro secure dantur. Ast magis periculosa sunt vomitoria & purgantia dubio processu comparata. De *Auro fulminante* certum est, illud modo ignavum, modo corrosivum existere, quo plus minusve in edulcando eo laborarit artifex; atque ideo nemo huc usque illo utitur solo, sed cum aliis mattato, ne vel nihil agat, vel nimium operetur. In præparatione *Tartari Emetici* vel *Croci metallorum absinthiaci* quis est, qui non fallatur? nam & in croco metallorum parando, ac postmodum in digerendo aut decoquendo, ignem vel fortiorem vel leniorem adhibere possis, unde insignis emergit pharmacorum differentia. Idem

de

de *Syrupo Rubi Idæi emetico* metuendum: accedit, quod particulæ antimoniales tractu temporis subsidant fundumque petant cum saccharo in Crystallos abituræ, unde Syrupus reliquus vim suam paulatim amittit. Minus laudabilis est præparatio *Scammonii Sulphurati vel Diagrydii Cydoniati*; quantum enim arenæ aliarumque rerum peregrinarum adjectum sit, scire Pharmacopœum non attinet, cum tamen exinde justam decernere dosin oporteat. Potius recipit massam, purior an impurissima sit, parum sollicitus exponit fumo sulphuris accensi, aut malo Cydonio excavato ingerit ut per coctionem à succo ejus corrigatur. Quemadmodum autem impuritates scammonii hac ratione non removentur debite, ita nec ipsum purgans æquales habere vires solet: quod enim inter fumigandum funditur id enervatur fere, quod intactum relinquitur, non aliud quam crudum est. Pariter in Cydoniato se res habet, quo acidius adhibetur pomum, hoc mitius evadit scammonium: quo dulcius maturiusque pomum, hoc fortius superest purgans. Sed *Lazuli lotio* non modo dubia sed etiam prorsus inepta est: nec enim Pharmacopœus sibi constat, qualem post loturam velit: si lapidosum optet, cur non crystallum purissimam potius recipit aut Saxum purius? si coloratum seu metallicum, cur non optimum eligit ultramarinum? Nihil proinde agit, siquidem ejusdem dignitatis est & quod removet & quod cum tædio servat, & quidem pro conditione mineræ modo magis modo minus nauseosum.

§. 7.

Plura si nosse cupis inepta seu 5. recensenda *incongrue facta*, en illustria quædam specimina? *Oleum Perlarum, Carbunculi, Coralliorum.* Numerantur scilicet Margaritæ, Lapides pretiosi & Corallia inter Cordialia, procul dubio si acidus humor in corpore peccet, convenientissima. Sed quis usus erit præcipitantium seu absorbentium, postquam saturata sunt ac penitus dissoluta per acetum, succum Citri, Spiritum Salis aut acidum quodcunque. Si diureticum salsumque liquorem expe-

expetas, certare vel etiam pari passu ambulare cum liquore Lapidum Cancrorum aut Nephritico poterunt. Si vero Cordiale desideras medicamentum, insigniter erras. Verum nec Chemici magni nominis desunt, qui *Sal Coralliorum*, *Margaritarum & Matris perlarum* inter corroborantia miris deprædicant encomiis, atque hoc pacto ad Laudanum opiatum, Elixir uterinum aliaque polychresta recipiunt. Errant similiter, qui nimis volatilia redigere in formam Extracti volunt. Quanquam enim per affusum vini spiritum virtus simplicium ejusmodi eliciatur commode, non remanet tamen in fundo, sed abstrahitur simul cum menstruo, ut non nisi magma ignobile utplurimum superstt. Hujus farinæ sunt extractum *Cochleariæ*, *Liliorum convallium*, *Rutæ*, *Salviæ*, *Majoranæ*, *Melissæ*, *Menthæ*, *Pœoniæ*, *Rosarum*, *Violarum*, *Primulæ veris*, & *in* genere odoriferarum plantarum. Nec satis attendisse videntur insitam rerum naturam, convenientiam & dissensum, qui *oleum Cydoniorum vel foliorum Salicis* parare docent per infusionem olei communis; quomodo enim cohærent inter se adstringentia & emollientia? Ecquis fingendus est casus, in quo tale oleum prodesse valeat?

§. 8.

Enimvero sunt alia 6. quæ de industria præparando corrumpunt Pharmacopœi; plus minusve prout ipsis libuerit. Macerant nimirum quædam in aceto, ut castrentur, e. g. *Radix Ari*, *Esulæ*, *Hellebori*, *semen Cumini*, *Coriandri*, *fructus Anacardiorum*, *Gutta Cambodia* &c. Alia torrent ut enerventur, *Rhabarbarum* & *Opium*: alia comburunt uti Sericum; utque salia fixa in majore prostent numero, cremant vegetabilia aromatica, adstringentia, refrigerantia, emollientia & anodyna, quasi vero nativa virtus in cineribus post deflagrationem superesse possit. Talis est *sal fixus Angelicæ*, *Anisi*, *Acori*, *Calaminthæ*, *Carvi*, *Caryophyllatæ*, *Cherefolii*, *Cinamomi*, *Cumini*, *Fœniculi*, *Hyssopi*, *Liliorum convallium*, *Matricariæ*, *Melissæ*, *Origani*, *Petroselini*, *Rosmarini*, *Rutæ*, *Salviæ*, *Serpilli*, *Menthæ*, *Pesfo-*

Perfoliatæ, Prunellæ, Tiliæ, Mercurialis, Borraginis, Bugloſſi, Pœoniæ, Althææ, Malvæ, Melioti, Chamomillæ vulgaris atque Romanæ, Sambuci, Anethi, Nicotianæ. Si autem ſpecifica virtus inter deflagrandum perit, cur non utimur ſale Tartari vel cinerum clavellatorum loco iſtorum omnium? Quid perdimus reſinoſa vel dulcia, & deſtruimus facultates inſitas, quando ſpiritum atque *oleum è Ligno Guajaco, Maſtiche, Olibano, Gummi Ammoniaco, Melle, Saccharoque deſtillamus?* An non alia ſuppetunt olea empyrevmatica, ut ex oleo communi olivarum in ſe mitiſſimo præparare contrarium plane oleum philoſophorum neceſſe ſit? Iudicent alii, annon Petroleum explere vices hujus & olei ſuccini, & quorumcumque ſimilium abunde valeat.

§. 9.

Non aliam vero hujusmodi præparationum prorſus incongruarum cauſam exiſtimo, quam quod gloriæ ſibi ducant Ciniflones, ſi evertere queant omnia; accedit cupido diteſcendi, qua permoti nec fumum vendere ac manifeſte falſa erubeſcunt. Appellabimus hæc 7. *ſophiſtice præparata.* Inſtar omnium *Aurum potabile ſeu Tinctura Solis*, quæ tamen communiter nil minus quam de Auro participant. Aut enim Auri ſolutionem continet in ſe, tum corroſiva eſt admodum inſtar olei Vitrioli, ut vix unam alteramque guttulam copioſo diluram vehiculo ægris exhibere queamus: aut ſuavis eſt ac temperata, omnis metalli expers, cochleatim ſumenda, ſi eam experiri velimus efficacem. Sed impoſtura eſt enormis, Auro tribuere vires, quas rectius, ſi modo aliquæ ſunt, menſtruis aſſignare decebat, niſi decipere incautos largaque pecunia pretioſam vendere Tincturam propoſitum eſſet. Utinam conſiderarent hi deceptores peſſimi, non æris modo ſed etiam vitæ jacturam frequentius ægrotantes facere, dum fraudulento confiſi remedio alia meliora magis convenientia negligunt. De *Antimonii Tinctura & Oleo dulci*, ut & de *Sulphur Vitrioli* nihil dicam, niſi quod ampliſſimis promiſſionibus Autorum & expe-

expectationi miserorum haud respondeant. *Coralliorum* autem *Tincturam intactam* relinquere nequeo, utpote quæ non minus dolosa est quam Aurum potabile. Habemus in Officinis nostris præter simplicem tres adhuc compositas, D. Michaëlis, *antiscorbuticam*, *sassafriatam* & *cum Spiritu Cordis Cervi paratam*. Nullum est dubium, quin additamenta suppleant Coralliorum defectum in iis: speciatim autem de Tinctura Coralliorum cum Spiritu Cordis Cervi moneo, eam quidem, nisi Ambra Moschoque animetur, esse vanissimam. An vero mulieribus promiscue, febreque maligna correptis exhiberi secure possit, de eo videant, qui vix quenquam mori permittunt prius, quam hac Tinctura tanquam suprema benedictione donatus fuerit.

§. 101.

Magno conatu magnas nugas, i. e. labore plurimo parata nullius momenti remedia vidimus plurima. Itane de corio luditur humano? de sanitate? de vita? Sed quid mirum? quandoquidem his diebus Ars Medendi fere desinit esse liberalis, & Medicamentorum præparatio imperitis relinquitur, pro lubitu instituenda. Nec vero sufficit culpam conjecisse in Pharmacopœum, si fortassis remedia non fuerint, qualia esse debebant, Medicus profecto, ut suo satisfaciat officio, tenetur etiam, ne nihil eorum intermittat, quæ profutura ægris novit ac nosse debet. Quapropter & seligere optima, & curam gerere oportet, ut rite cuncta præparentur, ne morbus in defectu remediorum idoneorum ac necessariorum vel protrahatur vel deterior fiat cum ægrotantium insigni dispendio sumtuum viriumque vitalium. Argumentor sub finem hujus Capitis ad hunc modum: Quæcunque Medicamenta implicant nugas, imprudentiam vel imposturam cum damno ægrorum conjunctam, ea merito rejiciuntur. Atqui Medicamenta inutiliter, supervacuo, imperfecte, dubie, inepte, corrupte, sophistice præparata, implicant nugas, imprudentiam, imposturam cum damno ægrorum conjunctam. Ergo rejiciuntur merito.

Cap. VII.

De *Incongrue mixtis.*

§. 1.

Si ea foret Simplicium conditio, ut adversus quemvis morbum saltem unicum daretur Medicamentum omnibus circumstantiis satisfaciens, non indigeremus compositione aliqua. Quoniam vero pro diversitate Subjectorum idem morbus sæpenumero variat, diversis comitatus symptomatibus, itaque miscere frequentius oportet Simplicia, ut indicationibus ex omni parte satisfiat. Fieri autem id ipsum debet cum judicio, ne quid frustra, temere vel inepte adjiciatur. Ut enim compositio Medicamentorum instituatur decenter, attendendum est ad Circumstantias longe plurimas, virtutem, saporem, odorem, colorem, consistentiam, quantitatem, numerum, proportionem & ordinem ingredientium. Has qui negligit, miscere Medicamenta non videtur, sed confundere, vel etiam corrumpere. Unde nec mirum est, si frequentius ægri majus levamen auxiliumque sentiant ab usu Simplicium, forte à radicum collectore commendatorum, vel ab unguento quodam artificiose haud excogitato, quam à Chirurgorum, Pharmacopœorum vel etiam Medicorum apparatu omni, ut ut specioso, magnisque laboribus sumptibusque comparato.

§. 2.

Recipiuntur 1. frustra *inutilia* quædam ad Compositionem. Quid enim e. g. pro Epithemate Epatis valebit *pulvis Coralliorum ac Spodii;* pro Epithemate Cordis etiam *Fragmentorum Lapidum pretiosorum omnium, Ossis de corde Cervi, Margaritarumque præparatarum pulvis,* externe applicatus? Quid volunt *Entalia & Dentalia, Umbilici, Corallia, Crystallus & Marmor* in *Unguento citreo* seu *Basilico* Nicolai? Quid *Conchæ Venereæ ustæ* in *Pilulis de Bdellio?* Quid *Carpobalsamum, semen Saxifragiæ, Asparagi, Ruscі, Milii Solis* atque *Rosarum* in *Pilulis Arthriticis?*

Ni-

Nimirum inutilia in hoc passu dicuntur non tantum ea, quæ respectu morbi talia sunt, sed & quæ respectu formulæ, ad quam recipiuntur, inutilia existunt, ac minus quadrant. e. g. *Radicem Iridis nostri Ebuli* atque *Curcumæ*, *Rhabarbarum*, *Herb. Soldanellæ*, *floresque Genistæ* hydropicis prodesse nullum est dubium; ast qui peculiare *Sal hydropicum juxta Mynsichtum* exinde sibi promittit, vanus est, siquidem facultas horum purgandi per comburationem non minus perit, quam *seminis Erucæ*, *Cumini*, *Cubebarum*, *Nucis Mosch. Macisque* virtus carminativa.

§. 3.

Annon frustra miscentur 2. quæ plane sibi *similia* sunt & æquipollentia, e. g. *Sal Cardui Bened. Absinthii* & *Centaurii min.* in *Sale febrili Mynsicht. Corallia rubra* & *alba*, *Bolus* vel *Marga* cum *Terris sigillatis* aut *Creta*: *Radix Althææ* ac *Malvæ*, *Polypodii* & *Glycyrrhizæ*, *Cinamomum* & *Cassia*, *Cardamomum majus* & *minus*, *Piper album*, *nigrum* & *longum*: *Cornu Cervi* & *Alcis*, *Lapides* & *Chelæ cancrorum*, *Mater perlarum* & *Margaritæ* &c. in *pulvere Pannonico*, *Marchionis Anglico*, aliisque Compositionibus passim. Quanquam enim in his atque similibus aliqua deprehendatur differentia; exigua tamen est, nec adeo attendenda, nisi velimus in minimis videri nimis curiosi. Quid juvat *Saccharum albissimum* cum *Cando* atque *Penidio* sociare ad *Trochiscorum Bechicorum alborum* & *nigrorum* fabricam? Nihil frequentius est, quam ad Emulsionem recipi *quatuor semina frigida majora*, quasi unicum ex iis non sufficeret. Vidi hominem pauperrimum & simpliciſſimum simul, quotiescunque panem ederet quotidianum, primum separasse cum cura crustam & degustasse, post micam, ultimo combinasse iterum utramque partem æquali magnitudine atque in bolos formasse modo una, modo vel alternis vicibus masticandos. Hoc pacto, ajebat, se posse multiplicem parare cibum ex unico pane. Ego autem misertus hominis, quæro quid potaret? Aquam, respondet, ubique obviam: quot putei,

tei, ſcaturigines, flumina in hac regione ſunt, tot mihi potus genera, ſed optimus eſt, quisquis in manus venit ſitienti. Hæc ille. Jam vero cogitandum cunctis Cordatioribus relinquo, annon ſtupidiores ſint ſimpliciſſimo, qui non raro in potionibus fontanam cum fluviatili h. e. inſipidam cum fatua miſcent aqua; nec enim aliud agunt, qui *Nucem Moſchatam* cum *Mace* in Tragea præſcribunt, & in decocto *Corticem Guajaci* cum *Ligno*, quam quod cruſtam panis cum mica rurſus connectant.

§. 4.

Pertinent ad vanas Compoſitiones 3. etiam illæ, quæ *fugitiva & minus durabilia* recipiunt: *Camphoram* e. g. *Sperniola Crollii*, *& Species de Tragacantha*, *Ambram* vel *Moſchum pulvis Analepticus Mindereri*, *Cachecticus Quercetani ſpecies Roſatæ*, *Cordiales*, *Letificantes*, *Liberantes*, *&c.* In genere Aromata & quicquid odorem de ſe copioſum ſpargit, in forma pulverum aſſervari non debent. Norunt id coquinæ aut matres familias, Cinamomum, Caryophyllos, Zingiber ac Piper, integra potius quam contuſa ſervantes, quod magnam partem ſuæ bonitatis amittere hac ratione illa experiantur. Annon ſimile quid accidit in Officinis, ubi plusquam ſexaginta ſpecies Aromaticæ præter modo nominatas habentur, quarum tamen uſus tam frequens haud exiſtit; ſi vero quoddam eorum aliquando præſcribatur, non poteſt non ignavum ac pene inutile interea fieri. Cur ergo tolerantur? Nec enim adeo ingenioſæ ſunt Compoſitiones, quibus pares non ex tempore diſcipulus medicamentarii conficiat. Careamus his igitur, & ubi opus, ſumamus Aromata & quæcunque odorata potius recentia.

§. 5.

Magis ineptæ ſunt 4. Compoſitiones, quæ conſtant *contrariis ac pugnantibus* inter ſe, ita ut unum ex ingredientibus deſtruat alterum, ejusque Operationes impediat; quando videlicet ſvaveolentia coëunt cum fœtidis, dulcia cum amaris, refri-

refrigerantia cum calefacientibus, humectantia cum ſiccantibus, incraſſantia cum reſolventibus, adſtringentia cum purgantibus, atque ſic porro. Num quid ineptius inveniri poteſt, quam *Caſtoreum*, *Sagapenum*, *Aſam fœtidam* jungi *Cinamomo*, *Ambræ* aliisque ſuaveolentibus? niſi ilomninus id fieri aſſolet in Laudano opiato & hyſterico, in Pilulis fœtidis, arthriticis, &c. Ecquid valet *Polypodium* cum *Colocynthide* copulatum in Pilulis aggregativis? *Glycyrrhizæ ſuccus Abſinthiique* in Pilulis, de Rhabarbaro? Forſan non deerunt, quibus dulcamara placent, alioqui fruſtra pararetur *Syrupus vel Conſerva*, *vulgaris & Pontici Abſinthii*, *Centaurii minoris*, *Chamædryos &c.* Quis *Camphoræ* cum Albumine ovorum, Ceruſſa & Oleo roſato temperatæ *in Unguento ad ambuſta vel Albo Camphorato ſit* uſus, ægri teſtantur eum experti. Annon *Mucilagines Pſyllii*, *Lini*, *Althææ*, *Malvæ* ac *Cydoniorum* deponunt ſuam emolliendi facultatem vel humectandi, quandocunque *Lithargyrium*, *Ceruſſa* & acriora gummata vel reſinæ iis adduntur, prout *in Emplaſtro Diachylo*, *Unguento ad hæmorrhoides &c.* Nec temperare Catarrhi acrimoniam vel incraſſare ſerum tenuius poterunt *flores Sulphuris* ac *Magiſterium Benzoë in pulvere Pectorali D. Mich. ubi Radix Ari* copioſior adjicitur. Fortaſſe melius etiam foret ad roborandum ſtomachum ſervare *Cydoniorum fructus*, quam inutiliter terere ac perdere in præparatione *Gelatinæ laxativæ*.

§. 6.

Huc referimus merito quoque Compoſitiones illas, quæ *ſ. nociva in* ſe continent. Vulgo notiſſimum eſt, quam ægre ferant *ſaccharum* mulieres ad paſſiones hyſtericas pronæ; aſt *in pulvere hyſterico Auguſt. & contra abortum* idem ſuperaddi religio eſt. In vulneratis dum inflammatio adeſt, noceet manifeſte vinum, Spiritus vini, volatilia & acria quæcunque: non verentur tamen Practici ad imitationem D. Michaelis propinare quandam *eſſentiam Vulnerariam*, ex acribus adſtringentibus & reſolventibus paratam cum ſpiritu vini,

cui

cui etiam pro lubito *essentiam Mumiæ aut Tincturam Myrrhæ* infundunt: quo vero cum successu detur, ipsi viderint. Quis Phthisico permittat Piperis esum? aut *Confectionem Archigenis*, longo nigroque satacuatam, commendant communiter omnes. Verum quæ nominavi, nociva saltem sunt particulariter huic vel illi subjecto, aut in certo morbi genere. Sunt alia universaliter nociva ideoque prorsus rejicienda, uti *Lazuli* & *Armenius lapis*, de quo Cap. III. §. 6. videri potest: item *semen Hyoscyami* similiaque narcotica. Ingreditur autem hoc ipsum *Pilulas de Cynoglossa*, *Confectionem auream Alexandrinam*, *Athanasiam magnam*, *Trypheram magnam*, *Philonium Persicum & Romanum*; dumque in his minor quantitas occultatur Hyoscyami, haud licet ejus virulentiam satis addiscere, quam tamen, si seorsim exhibitum fuerit, manifeste cernimus, quatenus homines mire stupidos reddit, quanquam in dosi non excedatur. De *Nuce Vomica* sane dubito, an unquam solitarie quis eam tentarit prius, quam in *Electuarium de Ovo vel Camphoratum Kegleri reciperetur*. Ponamus autem illam vel alexipharmacam vel deleteriam esse, quid sperandum vel metuendum ab ea, cujus ne unicum quidem granum ad integræ drachmæ dosin redit. Sed optimum erit vel omittere in casu dubio quod suspectum est, vel potius totum rejicere compositum, ne mutilando formulam injurii simus in Authorem.

§. 7.

Profecto malim 6. *antiquas Compositiones* omnes supprimere, utpote *sine ordine*, *sine proportione*, *sine artificio*, aut verius *sine omni judicio utplurimum conscriptas*. Quo plura in iis numerantur ingredientia, hoc plura notari possunt errata, ut jurare ausim, in quamplurimis non tam fuisse illa de industria sic collecta, quam fortasse casu aut per errorem collapsa, corrasa, confusa, coacervata. Nec enim ratio apparet ulla, propter quam pene innumera in eandem confluant pyxidem, quæ nec inter se quadrant, nec morbo rectè oppo-

opponi possunt; Pro polychrestis tamen, si non universalibus ac Panaceis, venditantur quandoque Cephalica, Cordialia, Becchica, Stomachica, Epatica, Splenetica, Diuretica, Sudorifera, Purgantia, Opiata & nescio quæ non absurdissima, & se invicem destruentia in unum congeruntur cumulum. Adeo inconditæ sunt pleræque formulæ, ut frequentius autor earum videatur studiose ineptire; instar omnium sit, *Mithridatium* & vix differens, nisi auctior foret *Theriaca*. Ecce tibi *Cephalica* in Theriaca, Nardum Indi & Celtic. Dictamnum Cret. Stœchadem Arab. Polium Cret. Amomum, Cardamomum & Ammi: *Cordialia* sunt Rosæ, Cinamomum, Cassia lignea; *Becchica* sunt Trochisci de Scilla, Iris Illyrica, succus Glycyrrhizæ, Thus, Styrax Calaminta, Gummi Arab. *Stomachica* sunt Magma Hedychroi, Piper longum, nigrum & album, Zingiber, Opobalsamum: *Carminativa*, Costus, Meum, Acorus, fol. Malabathri, Anisum, Schœnanthium, Fœniculum; *Uterina*, Nepeta, Castorium, Galbanum; *Aperientia*, Myrrha, Marrubium, Chamæpitys, Chamædrys Cretica, Seseli, Thlaspi, Hypericum, Aristolochia, Centaurium minus; *Diuretica*, sunt semen Petroselini Mac. Terebinthina, semen Dauci Cret. *Sudorifera*, Trochisci de Vipera, semen Buniadis, comæ Scordii Cret. Terra Lemnia, Phu Ponticum, Gentiana; *Adstringentia*, Rad. Quinquefolii, succus Hypocistidis, & Acaciæ; *Purgantia*, Agaricus, Rhabarbarum, Sagapenum, Opopanax; *Anodyna* sunt Opium, Crocus. Reliqua *nullius* sunt *pretii*, Chalcitis, Carpobalsamum, Bitumen judaicum. Videlicet in Universum 64. sunt ingredientia, etiamsi non attendamus, quæ ad Compositionem Trochiscorum Scilliticorum atque de Vipera, itemque ad Magma Hedychroi recipiuntur. Atqui nec hic suffecit numerus, sed à Medicis Romanis & Bononiensibus auctus fuit, usque dum ad 90. ascenderet; nempe addenda erant adhuc varia, Trochisci de Camphora, Scordium nostrum, Folia Cardi Ben. Rhaponticum, Radix Tormentillæ, Zedoaria, Myrobalani Emblicæ ac Chebulæ, Siler montan. Abrotanum, succus lentisci, &c.

§. 8.

Quem in finem, quæso? scilicet, ut auctior prodiret Theriaca. Sed ponamus hæc omnia materialiter inter se cohærere optimè; formaliter tamen spectata plusquam puerilem ostendunt simplicitatem. Annon sana ratio dictitat, similia esse conjungenda, contraria separanda: item in exhibendis mitioribus Medicamentis nos liberaliores esse debere, in generosis parciores, atque sic porro. Cur igitur non conjunguntur Anodyna, Purgantia, Aperientia & Adstringentia. Si vero id ipsum nimis laboriosum foret, cur non Radices, Herbæ, Semina, Succi &c. in certas rediguntur classes, aut ad minimum ordine Alphabetico recensentur ingredientia, ut saltem qualicunque methodo digesta videri queant. Quid dicam de Proportione? Conceditur largissima dosis, quibus competeret parcior, & è contrario parcissima, quæ largiore propinanda erant. Præscribuntur æquali pondere, quæ plane diversæ naturæ ac efficaciæ sunt; sed inæquali, quorum virtus non dispar est. Exempli loco sit Opium, cujus tres recipiuntur unciæ, Croci drachmæ sex, Gummi Arabicum & Cardamomum in æquali dantur pondere: piperis longi sumuntur Unciæ tres, nigri & albi drachmæ sex. Si rationem hujus rei postulas, nulla reddi potest alia, quam sic voluisse Autores: forsan etiam habuisse alios, quos imitati fuerint; Nam & recentiores putant, hodie adhuc id sibi licere, quod olim haud prohibitum fuit. *Pilulæ de Cynoglossa*, prout à modernis correctæ cum Castorio leguntur in Pharmacopœa Augustana recipiunt *Opii, rad. Cynoglossi, seminis Hyoscyami ana unciam semis, croci Drachmam unam semis.* Quis non probaret potius Croci unciam unam, Opii drachmam unam, spreto Hyoscyamo? Anne Colocynthis æquali pondere cum Hermodactylis, Myrobalanis, foliis Sennæ, Agarico & Epithymo rectè miscetur; id tamen jubet Mesue in *Pilulis de Hermodactylis, Nicolaus in Pilulis de Hiera, de Myrobalanis & octo rebus* &c. ergo inhærendum est stricte formulis medicamentorum etiam absurdissimis.

§. 9.

§. 9.

Enim vero si hæ tolerantur vel probantur Compositiones, cur non, quotquot in officina prostant, simplicia & Composita in unam cogimus massam? Nec dubium est, quin ex innumeris ita collectis unum vel alterum habeatur semper, quod cuique morbo directe oppositum sit. Id, nisi fallor, in mente habuit *Matthiolus*, quando ad *Antidotum* suum non modo species ad Mithridatium & Theriacam requisitas recipit, multisque additamentis auget, sed præter alia Composita ipsam quoque Theriacam ac Mithridatium admiscet, si quid forte in una Compositione omissum, ut cum altera tamen accedat. Legi autem merentur Zvvelferi Animadversiones in eam. Plura non addo: jamjam enim & chartæ & temporis pœnitet, huic examini Compositorum cæterarumque ineptiarum impensi. De Compositis enim, qualiacunque sint, constanter statuo, deleantur in totum. Indignus namque titulo Medici videtur, qui non quotiescunque velit, ex tempore meliora & ad ægrorum quorumcunque statum magis accommodata præscribere valeat. Ad nauseam quippe vidimus, quam parum in hactenus notis Compositionibus insit vel artificii, vel judicii. Argumentor proinde hunc in modum: Quæcunque Medicamenta nec adeo utilia neque necessaria sunt, sed multis modis inepta, illa ex Officinis dimitti possunt. Atqui Composita pleraque nec adeo utilia, neque necessaria sunt, sed multis modis inepta. Ergo ex Officinis dimitti possunt.

§. 10.

Verum videbitur Censura hæc mea Medicamentorum Officinalium non paucis rigorosior: utinam excitet Viros cordatiores, utinam Principes, qui hoc etiam in passis salutem publicam curarent, statumque Pharmacopoliorum summe depravatum tandem aliquando corrigerent, reformarent. Id mecum optant omnes boni, haud facile sperant: Causam reddit Leonh. Fuchsius in Dedicatione Operis Nicolai Myrepsi h. e. Ungventarii Alexandrini; cujus verba hæc sunt: *Etsi medicinæ, arti omnium pulcherrimæ, utilissimæ ac maximè necessariæ, pauci admodum annis plurimum de pristino suo nitore accessit, hæcq; multum veteris splendoris recuperavit: tamen omnibus constat, eam partem, quæ de medicamentis tum simplicibus tum compositis agit, nondum plane esse expolitam suisque mendis prorsus repurgatam: neque id sane temere. Nam obstat in primis rei difficultas & magnitudo, cur ea celeritate qua cæteræ hujus artis partes, suum splendorem nancisci nequeat. Ut enim simplicium quis exquisite notitiam habeat, atque mistorum ex iis naturam cognoscat, huic necesse est, ut terræ nascentium omnium species, formas, diseri-*

ſcrimina, qualitates, adeoque vim omnem diligenter expendat perſpectamque habeat: item prata, ſegetes, areas, campos, vineas, hortos, ſylvas, montes, collium flexus, valles, planities, opaca, lucos, ipſa etiam terræ maris q; viſcera luſtret. Quibus ſane omnibus perluſtrandis quum unius hominis vita haud ſufficiat, quid mirum ſi hujus partis progreſſus ſint tardiores? præſertim quum hanc tarditatem non parum medicorum noſtræ ætatis ignavia juvet. Quotus enim quisq; eſt Medicorum, qui ſimplicium cognitione incenſus, vel proximum lucum hortumve petere velit? tantum abeſt ut vaſtas ac longinquas ſolitudines luſtrare dignetur. Quin eo ſtupiditatis plurimi illorum perveniunt, ut hanc rem ad ſe non pertinere exiſtiment. Quocirca præclare rem geſſiſſe putant ſi ad præſcriptum indoctiſſimorum pharmacopolarum, in quos hanc plane curam transferunt, nullo neque delectu neque judicio adhibito, quævis ipſis oblata medicamenta uſurpent: ut nemini mirum videri debeat, ſi ægroti ab iis medicamentis interdum non ſolum nil juventur, ſed plurimum etiam lædantur. Sunt enim & ipſi pharmacopolæ, æquè atq; Medici, ſimplicium medicamentorum rudes & ignari, ut qui etiam curam cognoſcendorum & inquirendorum ſimplicium in mercatores omnium avariſſimos, & ad fallendum pulchre inſtructos, ſtultas deniq; ac magna ex parte ſuperſtitioſas mulierculas, ex quarum fide toti pendent, rejiciant. Quare quum univerſum fere medicæ materiæ negotium hodie ſit in mercatorum, mulierculârum, & imperitorum ſeplaſiariorum manibus, non eſt cur de priſtino ejus nitore nobis aliquid polliceamur: præſertim quum in hodiernum usq; diem adulterina multa, quæ pro legitimis in uſum quotidianum irrepſerunt, paſſim in publicis medicorum officinis impune ferantur, ac ſpectantibus etiam medicis, nullo metu, medicamentorum miſturis & compoſitionibus inſerantur. Tantum enim abeſt ut impoſturam hanc prohibeant, ut potius pro ea tuenda ac aſſerenda, haud ſecus quam pro aris & focis digladientur. Ut certe mirum non ſit, ſi ſeplaſiarii quoque ipſi hac errata, freti medicorum patrocinio, tanquam ſibi per manus tradita, forti animo & alacriter retineant ac defendant. Proinde non eſt cur priſtinum nitorem recuperaturam hanc partem medicinæ, quæ ſimplicium notitiam tradit, ſperemus, niſi primum doctiſſimorum hominum induſtria & aſſiduis laboribus, à ſuis erroribus, qui vitio temporum & medicorum negligentia in illam irrepſerunt, (perinde ut olim Augiæ ſtabulum) ab immenſa ſimi copia fuerit repurgata.

Tantum.